2023/2524

24.11.2023.

ODLUKA KOMISIJE (EU) 2023/2524

od 10. kolovoza 2023.

o državnoj potpori SA.34001 (2017/C) koju je provela Kraljevina Španjolska u korist društva Telecom Castilla La Mancha SA

(priopćeno pod brojem dokumenta C(2023) 5414)

(Vjerodostojan je samo tekst na španjolskom jeziku)

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 108. stavak 2. prvi podstavak,

uzimajući u obzir Sporazum o Europskom gospodarskom prostoru, a posebno njegov članak 62. stavak 1. točku (a),

uzimajući u obzir članak 9. stavak 3. Uredbe Vijeća (EU) 2015/1589 od 13. srpnja 2015. o utvrđivanju detaljnih pravila primjene članka 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije ([1]),

nakon što je pozvala zainteresirane strane da dostave svoje primjedbe u skladu s tim odredbama ([2]) i uzimajući u obzir njihove primjedbe,

budući da:

1. POSTUPAK

(1) Komisija je u prosincu 2011. primila pritužbu u kojoj se navodi da je vlada autonomne regije Kastilje-La Manche dodijelila državnu potporu društvu Telecom Castilla-La Mancha SA (Telecom CLM), operatoru elektroničkih komunikacijskih usluga koji posluje u regiji Kastilji-La Manchi, dodjelom ugovora za izgradnju bežične osnovne širokopojasne mreže i upravljanje njome (mjera).

(2) Komisija je 16. siječnja 2012. od Kraljevine Španjolske zatražila da se očituje o navedenoj pritužbi. Kraljevina Španjolska dostavila je informacije Komisiji 12. ožujka 2012. Komisija je 21. lipnja 2012. postavila dodatna pitanja na koja je Kraljevina Španjolska odgovorila 25. srpnja 2012. Kraljevina Španjolska poslala je dodatne informacije 3. travnja 2013., 24. lipnja 2014., 4. srpnja 2016. i 18. srpnja 2016. Komisija je 17. siječnja 2017. postavila dodatna pitanja na koja je Kraljevina Španjolska odgovorila 3. veljače 2017.

(3) Komisija je dopisom od 19. srpnja 2017. obavijestila Kraljevinu Španjolsku da je odlučila pokrenuti postupak utvrđen člankom 108. stavkom 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije („UFEU") u vezi s navodnom potporom („odluka o pokretanju postupka").

(4) Odluka o pokretanju postupka objavljena je u *Službenom listu Europske unije* ([3]). Komisija je pozvala zainteresirane strane da dostave svoje primjedbe.

(5) Kraljevina Španjolska dostavila je primjedbe na odluku o pokretanju postupka u dopisu od 22. rujna 2017.

(6) Komisija je 6. studenog 2017. zaprimila primjedbe jedne zainteresirane strane, društva Telecom CLM. Komisija je te primjedbe proslijedila Kraljevini Španjolskoj, koja je imala priliku očitovati se o njima. Dopisom od 15. siječnja 2018. Kraljevina Španjolska obavijestila je Komisiju da nema primjedbi.

([1]) SL L 248, 24.9.2015., str. 9.
([2]) Državna potpora – Španjolska – državna potpora SA.34001 (2017/C) – Navodna potpora društvu Castilla-La Mancha – Poziv na podnošenje primjedaba u skladu s člankom 108. stavkom 2. Ugovora u funkcioniranju Europske unije (SL C 336, 6.10.2017., str. 20.).
([3]) Vidjeti bilješku 2.

(7) Dopisom od 21. prosinca 2018. Komisija je Kraljevini Španjolskoj postavila dodatna pitanja. Kraljevina Španjolska odgovorila je na ta pitanja dopisom zaprimljenim 11. veljače 2019.

2. DETALJAN OPIS MJERE

2.1. Kontekst

(8) Regija Kastilja-La Mancha imala je stopu raširenosti širokopojasne infrastrukture po stanovniku manju od španjolskog prosjeka ([4]). Osim u aglomeracijama Toledo, Ciudad Real, Albacete, Cuenca i Guadalajara, stopa raširenosti širokopojasnog (mobilnog i fiksnog) interneta u regiji bila je znatno niža nego u ostatku zemlje ([5]).

(9) Stoga je regija Kastilja-La Mancha u godinama koje su prethodile mjeri pokušala razviti širokopojasnu infrastrukturu regije i poboljšati uvjete širokopojasnog pristupa u cijeloj regiji, među ostalim u udaljenim i raspršenim naseljima, sudjelovanjem u različitim nacionalnim programima za razvoj infrastrukture. Unatoč njezinu sudjelovanju u tim programima regija 2010. i dalje nije bila potpuno pokrivena osnovnim širokopojasnim internetom. S obzirom na to, regija Kastilja-La Mancha proglasila je omogućivanje takvog širokopojasnog pristupa svim stanovnicima regije prioritetnim i u tu je svrhu osmislila projekt.

2.2. Cilj mjere

(10) Cilj mjere bio je osigurati osnovnu širokopojasnu pokrivenost (brzinu preuzimanja od najmanje dva megabita u sekundi (Mbps) za krajnje korisnike) za sva naseljena područja u regiji Kastilji-La Manchi na kojima širokopojasna infrastruktura nije postojala ili nije bilo vjerojatno da bi se razvila u skoroj budućnosti, tj. u područjima koja bi se smatrala „bijelim" područjima u smislu Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009. primjenjivima u to vrijeme ([6]). U tu je svrhu projektom predviđeno da treći operator (odabran u otvorenom natječajnom postupku) razvije osnovnu širokopojasnu mrežu i njome upravlja tijekom trajanja projekta, a regija Kastilja-La Mancha stječe vlasništvo nad mrežom. Bilo je izričito predviđeno da odabrani ponuditelj, osim razvoja mreže i upravljanja njome, krajnjim korisnicima pruža i maloprodajne usluge (usluge pristupa internetu i prijenosa govora putem internetskog protokola). Rad mreže trebalo je osigurati na rizik uspješnog ponuditelja, koji je morao osigurati održavanje mreže i pokriti sve operativne troškove. Regija Kastilja-La Mancha ne bi imala nikakve prihode od rada mreže, ali ne bi morala ni snositi troškove njezina rada.

2.3. Projekt i proračun

(11) Regija Kastilja-La Mancha raspisala je 13. svibnja 2010. otvoreni natječaj i u Službenom listu regije Kastilje-La Manche objavila poziv na dostavu ponuda za pružanje osnovne širokopojasne mreže, uključujući razvoj i korištenje potrebne infrastrukture, prvotno u 478 ciljnih područja, no taj je broj nakon analize tržišta smanjen na 461 (vidjeti uvodnu izjavu 12.). Ponudu su mogla dostaviti sva društva koja su pri španjolskoj Komisiji za tržište telekomunikacija (CMT) registrirana kao telekomunikacijski operatori. Svako od 461 ciljnog područja bilo je ruralni okrug općina u regiji Kastilji-La Manchi s prosječno 35 stanovnika ([7]). Stoga je projektom obuhvaćeno ukupno oko 16 000 stanovnika. Ponude je trebao ocijeniti odbor „Mesa de Contratación" pri Regionalnom ministarstvu industrije, energetike i okoliša ([8]).

([4]) 17,1 % u regiji Kastilji-La Manchi u usporedbi s 20,7 % općenito u Španjolskoj, vidjeti izvješće komisije *Comisión del Mercado de las Telecomunicaciones* od 23. lipnja 2011., MTZ 2010/2249, na stranici 6., dostupno na: https://www.cnmc.es/sites/default/files/1505025_7.pdf.

([5]) Usporediti izvješće komisije *Comisión del Mercado de las Telecomunicaciones* od 23. lipnja 2011., MTZ 2010/2249, str. 7., dostupno na: https://www.cnmc.es/sites/default/files/1505025_7.pdf.

([6]) Komunikacija Komisije – Smjernice Komisije o primjeni pravila o državnim potporama u odnosu na brzi razvoj širokopojasnih mreža (SL C 235, 30.9.2009., str. 7.)(Smjernice o širokopojasnim mrežama iz 2009.).

([7]) Vidjeti i uvodne izjave od 15. do 20. za opis kriterija za odabir ponude primijenjenih u natječajnom postupku.

([8]) Sastav odbora „Mesa de Contratación": predsjednik, glavni direktor u službi Ministarstva za informacijsko društvo i telekomunikacije; četiri člana: jedan predstavnik Glavnog ureda za reviziju, jedan predstavnik pravne službe regionalnog ministarstva te dva predstavnika službe za informacijsko društvo i telekomunikacije.

(12) Kako bi utvrdila ciljna područja, regija Kastilja-La Mancha provela je analizu tržišta kojom su utvrđena područja obuhvaćena postojećim širokopojasnim mrežama u toj regiji i područja bez širokopojasnih mreža. Analiza tržišta temeljila se na informacijama primljenima u okviru bilateralnih savjetovanja sa svim operatorima širokopojasnih mreža za koje je regiji Kastilji-La Manchi bilo poznato da posluju u regiji ([9]). Te su informacije omogućile mapiranje postojeće infrastrukture i infrastrukture koju operatori širokopojasnih mreža planiraju uvesti u relevantnom razdoblju od tri do četiri godine. Nadalje, regija Kastilja-La Mancha analizirala je sve godišnje teritorijalne planove za uvođenje infrastrukture koje su mrežni operatori registrirani pri CMT-u ([10]) dostavili prethodnih godina. U analizi tržišta zaključeno je da u ciljnim područjima ne postoje osnovne širokopojasne mreže te da u tri do četiri godine nakon savjetovanja nisu planirana ulaganja u razvoj širokopojasnog pristupa na tim područjima.

(13) Regija Kastilja-La Mancha prethodno je provela tri studije o procijenjenim troškovima uvođenja osnovne širokopojasne mreže kojom bi se osigurala pokrivenost cijele regije, a izvješća o tim studijama dostavljena su regiji Kastilji-La Manchi u studenom 2008., listopadu 2009. i veljači 2010. Studije su pokazale da bi bežično širokopojasno rješenje bilo najjeftinije, a troškovi su procijenjeni na 17–20 milijuna EUR. S obzirom na to da je maksimalni raspoloživi proračun za projekt iznosio 16 milijuna EUR, 461 ciljno područje podijeljeno je na 311 obveznih područja pokrivenosti i 150 dodatnih neobveznih područja pokrivenosti. Podjela ciljnih područja na obvezna i neobvezna temeljila se na broju stanovnika. 311 obveznih ciljnih područja imalo je najmanje 12 stanovnika, a sva neobvezna ciljna područja imala su manje od 12 stanovnika.

(14) Sredstva su u jednakim iznosima osigurali Ministarstvo okoliša, ruralnih područja i pomorstva (MARM) i regija Kastilja-La Mancha, odnosno svaki je osigurao po osam milijuna EUR iz svojeg nacionalnog odnosno regionalnog proračuna. Sredstva za provedbu tog projekta izdvojena su na temelju sporazuma o suradnji između Ministarstva okoliša, ruralnih područja i pomorstva te regije Kastilje-La Manche o programu održivog ruralnog razvoja potpisanom 12. studenog 2009.

(15) Kriteriji za odabir ponude koje je primijenila regija Kastilja-La Mancha bili su navedeni i detaljno objašnjeni u „Posebnim administrativnim specifikacijama" i „Posebnim tehničkim specifikacijama" utvrđenima prije objave poziva na dostavu ponuda. Kriterijima za odabir ponude predviđen je sustav bodovanja od najviše 100 bodova. Ispunjavanjem „objektivnih kriterija", kao što su broj dodatnih kućanstava obuhvaćenih novom mrežom, kvaliteta ponuđenih maloprodajnih usluga, iznos potrebnih sredstava itd. moglo se ostvariti ukupno 64 boda. Ispunjavanjem „subjektivnih kriterija" moglo se ostvariti ukupno 36 bodova, pri čemu je regija Kastilja-La Mancha ocjenjivala: i. predloženo tehnološko rješenje, ii. predloženo upravljanje infrastrukturom i problemima, iii. predloženi stupanj pomoći i potpore ponuditelja u postupku vraćanja mreže regiji Kastilji-La Manchi nakon isteka ugovora, iv. potencijalnu obvezujuću ponudu za kupnju mreže od regije Kastilje-La Manche nakon isteka ugovora i v. detaljnost ponuditeljeva plana povrata mreže.

(16) Ponderi dodijeljeni svakom kriteriju za odabir ponude navedeni su u „Posebnim administrativnim specifikacijama", u kojima se navodi najveći broj bodova koji su se mogli ostvariti za svaki kriterij i potkriterij za odabir ponude.

(17) Kad je riječ o tehničkim specifikacijama osnovne širokopojasne mreže, u natječajnoj dokumentaciji regija Kastilja-La Mancha propisala je za sva obvezna područja pokrivenosti brzinu preuzimanja od najmanje 2 Mbps, koja se može nadograditi na najmanje 4 Mbps, i brzinu prijenosa od najmanje 512 Kbps. Određena je najviša latencija od 150 ms i najveća varijacija kašnjenja od 30 ms. Mrežom je moralo biti zajamčeno najmanje 20 % ugovorene nazivne brzine u razdobljima vršnog opterećenja ([11]). Ta razdoblja vršnog opterećenja s nižim brzinama prijenosa po krajnjem korisniku nisu smjela trajati dulje od dva sata dnevno. Količine podataka dostupne krajnjim kupcima morale su biti neograničene.

([9]) Operatori s kojima je provedeno savjetovanje bili su Abertis Telecom S.A., Telefónica España S.A., Telecom CLM, IberBand S.A., Radio Banda Ancha, Ensinca Networks S.L. i operatori mobilnih mreža Orgedor, Yoigo, Vodafone España S.A.U. i Telefónica Móviles S.A.

([10]) Svi operatori širokopojasnih mreža u regiji Kastilji-La Manchi imali su zakonsku obvezu regiji Kastilji-La Manchi svake godine dostaviti teritorijalni plan uvođenja mreže zajedno s izvješćem u kojem se detaljno navode lokacije njihove postojeće infrastrukture i raspored za svu planiranu novu infrastrukturu.

([11]) U skladu s tehničkim specifikacijama natječaja: „U razdobljima najveće upotrebe od strane više korisnika (razdoblja vršnog opterećenja) mora se osigurati najmanja stopa prijenosa po korisniku od 20 % ugovorene nazivne brzine i ni u kojem slučaju ne smije biti ograničena količina prometa koju je korisnik poslao ili prenio."

(18) Osim toga, regija Kastilja-La Mancha propisala je da uspješni ponuditelj mora ponuditi uslugu prijenosa govora putem internetskog protokola ([12]) i osigurati točku za međumrežno povezivanje na kojoj bi treći operatori imali veleprodajni pristup mreži. U klauzuli 4.2. „Posebnih tehničkih specifikacija" regija Kastilja-La Mancha obvezala je ponuditelje da ponude usluge veleprodajnog pristupa i osiguraju da drugi operatori elektroničkih komunikacijskih usluga mogu krajnjim korisnicima u ciljnim područjima na maloprodajnoj razini pružiti osnovne širokopojasne usluge one kvalitete, pouzdanosti i dostupnosti koja je propisana u „Posebnim tehničkim specifikacijama". Uspješni ponuditelj morao je dovršiti uvođenje osnovne širokopojasne mreže u roku od godine dana od potpisivanja ugovora.

(19) U tehničkim specifikacijama iz natječajne dokumentacije razlikovale su se dvije različite komponente osnovne širokopojasne mreže koju je trebalo uvesti: i. „pristupna mreža" i ii. „prijenosna mreža". Pristupna mreža definirana je kao dio širokopojasne mreže između pristupnog čvora i krajnjeg korisnika. Prijenosna mreža definirana je kao dio širokopojasne mreže između osnovnih čvorova operatora i pristupne opreme. Pristupna mreža mogla je biti žičana ili bežična, a uspješni ponuditelj morao je osigurati svu potrebnu opremu, osim opreme za krajnje korisnike. Prijenosna mreža morala je biti višenamjenska mreža koja se može koristiti i za pružanje elektroničkih komunikacijskih usluga koje nisu osnovne širokopojasne usluge.

(20) Nadalje, tehničkim specifikacijama iz natječajne dokumentacije predviđena je mogućnost uporabe postojeće infrastrukture, među ostalim infrastrukture koja se upotrebljava za prelazak s analogne zemaljske televizije na digitalnu zemaljsku televiziju u regiji Kastilji-La Manchi (infrastruktura DTT-a).

(21) Prema mišljenju španjolskih tijela poziv na dostavu ponuda u Službenom listu regije Kastilje-La Manche sadržavao je poveznicu na internetske stranice regije Kastilje-La Manche ([13]), na kojima su navedene „Posebne administrativne specifikacije" i „Posebne tehničke specifikacije" i koje su sadržavale stranicu „Najčešća pitanja". Španjolska tijela tvrde da su na toj internetskoj stranici navedeni pitanja i odgovori povezani s otvorenim natječajnim postupkom te popis infrastrukture korištene za provedbu Plana za prelazak na digitalnu zemaljsku televiziju (DTT), kao i podaci za kontakt vlasnikâ te infrastrukture, koji su bili ugovorno obvezani odobriti pristup toj infrastrukturi svim ponuditeljima u svrhu uspostave osnovne širokopojasne mreže ([14]).

(22) Regija Kastilja-La Mancha primila je pet ponuda. Ponuda društva Telecom CLM i ponuda društva Telefónica España S.A. (Telefónica) ispunjavale su sve tehničke zahtjeve i ispitane su u postupku odabira.

(23) Ponuda Telecom CLM-a sadržavala je bežično rješenje koje se temelji na tehnologiji WiMAX za 100 % obveznih ciljnih područja i oko 56 % dodatnih neobveznih ciljnih područja. Za preostala neobvezna područja Telecom CLM predložio je satelitsko rješenje. Tom kombinacijom iz ponude osigurala bi se osnovna širokopojasna pokrivenost za sva ciljna područja (obvezna i neobvezna) navedena u natječajnoj dokumentaciji. Telecom CLM ponudio je uspostaviti mrežu i upravljati njome za 15,85 milijuna EUR, a u postupku odabira dobio je 1,76/10 bodova za kriterij cijene.

(24) Iako satelitsko rješenje koje je Telecom CLM ponudio za oko 44 % neobveznih ciljnih područja nije ispunjavalo tehničke zahtjeve za najvišu latenciju i najveće varijacije kašnjenja, ponuda tog društva bila je prihvatljiva jer su se ti tehnički zahtjevi primjenjivali samo na obvezna ciljna područja (vidjeti uvodnu izjavu 17.), a za ta se područja ponuda tog društva temeljila na tehnologiji WiMAX, kojom se osiguralo ispunjavanje tih zahtjeva.

([12]) Prijenos govora putem internetskog protokola metoda je za prijenos govorne i multimedijske komunikacije putem mreža internetskog protokola, kao što je internet. Pojam se stoga odnosi na pružanje komunikacijskih usluga putem interneta, a ne putem javne komutirane telefonske mreže.

([13]) www.jccm.es/contratacion: internetske stranice više nisu bile dostupna u vrijeme službenog istražnog postupka, pa njihov sadržaj nije bilo moguće provjeriti.

([14]) Ta je obveza već bila propisana sporazumima o suradnji između regije Kastilje-La Manche i lokalnih tijela vlasnika većine relevantne pasivne infrastrukture. Ti su sporazumi sklopljeni radi prelaska s analogne zemaljske televizije na DTT te je predviđeno da općine moraju odobriti pristup toj infrastrukturi za buduće uvođenje širokopojasne mreže. Ostali vlasnici relevantne pasivne infrastrukture bili su društva Telecom CLM i Abertis Telecom S.A., korisnici potpore za DTT, koji su imali iste obveze u svojim ugovorima o dodjeli potpore za DTT.

(25) Ponudom društva Telecom CLM predviđena je uspostava točke za međumrežno povezivanje u Toledu i sadržavala je uvjete za odobravanje pristupa mreži mrežnim operatorima trećim stranama. Telecom CLM dobio je ukupno 76,13/100 bodova (44,93 boda za „objektivne kriterije" i 31,2 boda za „subjektivne kriterije"). To je obuhvaćalo 0/7 bodova u okviru kriterija za odabir ponude koji se odnosio na cijenu veleprodajnog pristupa jer su ponuđene cijene veleprodajnog pristupa tog društva bile više od cijena koje je ponudilo društvo Telefónica.

(26) Društvo Telefónica ponudilo je mješovito tehnološko rješenje kojim se predlaže pokrivanje svih 311 obveznih ciljnih područja s pomoću tehnologije WiMAX (za 218 ciljnih područja), tehnologije xDSL (za 58 ciljnih područja) i 3G mobilne tehnologije (za 35 ciljnih područja). To je društvo ponudilo pokrivanje otprilike jedne trećine neobveznih područja s pomoću tehnologije WiMAX, dok otprilike dvije trećine tih područja uopće ne bi bilo pokriveno. Osim toga, oslanjajući se u velikoj mjeri na vlastitu postojeću infrastrukturu za pokretne mreže, ponudilo je uspostaviti mrežu i upravljati njome za 16 milijuna EUR, a dobilo je ukupno 46,22/100 bodova (26,07 bodova za „objektivne kriterije" i 20,15 bodova za „subjektivne kriterije"). To je uključivalo 0/10 bodova za kriterij cijene i 2/7 bodova za kriterij za odabir ponude koji se odnosio na cijenu veleprodajnog pristupa.

(27) Nakon postupka odabira regija Kastilja-La Mancha 17. kolovoza 2010. dodijelila je ugovor društvu Telecom CLM za iznos od 15,85 milijuna EUR. Regija Kastilja-La Mancha i Telecom CLM potpisali su ugovor 13. rujna 2010. Društvo je počelo upravljati mrežom 19. rujna 2012.

(28) Telecom CLM primio je iznos od 15,85 milijuna EUR u pet obroka isplaćenih od 20. travnja 2012. do 26. studenog 2012.

(29) Društvo Telecom CLM u dva je navrata dobrovoljno poboljšalo značajke osnovne širokopojasne mreže koju je pružalo na temelju ugovora. Prva nadogradnja provedena je 28. travnja 2016., a najmanja brzina preuzimanja povećana je na 5 Mbps. Druga nadogradnja provedena je 4. svibnja 2018., a najmanja brzina preuzimanja povećana je na 10 Mbps.

(30) Mjera nije prijavljena Komisiji.

2.4. **Trajanje**

(31) Ugovor je sklopljen na pet godina, uz mogućnost produljenja za dvije godine, tijekom kojih je uspješan ponuditelj morao osigurati rad mreže. Ugovor je produljen dvaput, prvo 2017. za jednu godinu do rujna 2018., a 2018. do rujna 2019.

2.5. **Korisnik**

(32) Navodni korisnik je Telecom CLM, privatno društvo sa sjedištem u Toledu (Španjolska), koje se bavi pružanjem elektroničkih komunikacijskih usluga (televizija, radio i širokopojasni pristup). Pod kontrolom je investicijskog društva Equitix Investment Management Limited. Regija Kastilja-La Mancha drži oko 45 % udjela u društvu Telecom CLM.

(33) Telecom CLM je 2008. bio vlasnik 138 centara analogne zemaljske televizije koji su bili dio zemaljske televizijske mreže regije Kastilje-La Manche, koja se sastojala od približno 500 odašiljačkih centara. U okviru prelaska na DTT u razdoblju 2008.–2009. Telecom CLM primio je javnu potporu u iznosu od i. 13,2 milijuna EUR za digitalizaciju vlastitih odašiljačkih centara postavljanjem opreme za DTT, ii. 6,4 milijuna EUR za upravljanje mrežom regije Kastilje-La Manche i njezino održavanje te iii. 2,26 milijuna EUR za izgradnju 20 novih odašiljačkih centara za DTT ([15]).

([15]) Telecom CLM postao je vlasnik šest takvih centara, a jedan centar koristio je za osnovnu širokopojasnu mrežu.

(34) Komisija je 1. listopada 2014. donijela Odluku C(2014) 6846 final u kojoj je utvrdila da ta javna potpora koju je primio Telecom CLM predstavlja državnu potporu nespojivu s unutarnjim tržištem i naložila je njezin povrat. ([16])

(35) Sud je 2018. u svojim presudama od 26. travnja 2018. u spojenim predmetima C-91/17 P i C-92/17 P, *Cellnex Telecom* protiv *Komisije* i od 20. rujna 2018. u predmetu C-114/17 P, *Španjolska* protiv *Komisije*, potvrdio Komisijinu odluku o povratu potpore. ([17]) Do 18. kolovoza 2022. Telecom CLM vratio je svu glavnicu potpore i kamate na iznos povrata koje podliježu postupku povrata za uvođenje DTT-a u regiji Kastilji-La Manchi (SA.27408).

2.6. **Istraga koju je provela španjolska Komisija za tržište telekomunikacija (CMT)**

(36) CMT je 20. prosinca 2010. pokrenuo upravni postupak po službenoj dužnosti kako bi ispitao uvjete za upravljanje osnovnom širokopojasnom mrežom koje su regija Kastilja-La Mancha i društvo Telecom CLM ugovorili ugovorom potpisanim 13. rujna 2010. te sve moguće negativne učinke toga na tržišno natjecanje.

(37) CMT je u svojoj odluci od 23. lipnja 2011. ([18]) zaključio da je cijena veleprodajnog pristupa toku bitova koju je Telecom CLM nudio trećim stranama bila previsoka i zapravo previše slična maloprodajnim cijenama osnovnih širokopojasnih usluga u regiji. Prema CMT-u cijena veleprodajnog pristupa toku bitova koju je nudio Telecom CLM ne bi trećim stranama pružateljima maloprodajnih usluga omogućila da imaju maržu dovoljnu za ostvarivanje odgovarajuće dobiti korištenjem usluga veleprodajnog pristupa koje pruža Telecom CLM za pružanje maloprodajnih širokopojasnih usluga krajnjim korisnicima. Nadalje, CMT je utvrdio da ni natječajna dokumentacija ni ugovor koji su regija Kastilja-La Mancha i društvo Telecom CLM sklopili u rujnu 2010. nisu sadržavali klauzulu o povratu sredstava kojom bi se osiguralo da odabrani ponuditelj ne ostvari prekomjernu naknadu, ako potražnja za širokopojasnim uslugama na tom području poraste iznad predviđenih razina, tako što bi se od njega zahtijevalo da vrati višak dobiti.

(38) CMT je u svojoj odluci od 23. lipnja 2011. naložio i. društvu Telecom CLM da snizi cijenu koju treće strane trebaju platiti za veleprodajni pristup toku bitova i ii. regiji Kastilji-La Manchi da izmijeni ugovor potpisan s društvom Telecom CLM u rujnu 2010. dodavanjem klauzule o povratu sredstava kojom bi se od društva Telecom CLM zahtijevao povrat postotka viška dobiti koji odgovara udjelu od 15,85 milijuna EUR u ukupnim troškovima projekta.

2.7. **Izmijenjene cijene veleprodajnog pristupa i mehanizam povrata sredstava**

(39) Telecom CLM nudio je veleprodajni pristup toku bitova mreže kako bi operatori treće strane mogli pružati maloprodajne širokopojasne usluge krajnjim korisnicima u ciljnim područjima koje ispunjavaju zahtjeve za kvalitetu, pouzdanost i dostupnost maloprodajnih usluga kako je utvrđeno u specifikacijama natječaja. Nakon odluke CMT-a da je veleprodajna cijena koju je Telecom CLM (34,50 EUR) prvotno nudio bila previše slična njegovim maloprodajnim cijenama za krajnje korisnike (37,50 EUR) i viša od ostalih cijena veleprodajnog pristupa toku bitova u tom sektoru, Telecom CLM ponovno je razmotrio svoju ponudu veleprodajnog pristupa toku bitova, izmijenio je i smanjio cijenu s učinkom od 15. srpnja 2011., a istu su CMT i regija Kastilja-La Mancha odobrile 29. srpnja 2011. nakon što ju je Telecom CLM dostavio na odobrenje.

(40) Novodostavljena cijena veleprodajnog pristupa toku bitova smanjena je na 23,70 EUR s prvotnih 34,50 EUR, što je predstavljalo smanjenje od 31,3 % i dovelo do primjene cijena veleprodajnog pristupa koje su bile za 36,8 % niže od maloprodajnih cijena društva Telecom CLM.

([16]) Odluka Komisije C(2014) 6846 final od 1. listopada 2014. o državnoj potpori SA.27408 (C 24/10) (ex NN 37/10, ex CP 19/09) koju su provela nadležna tijela Kastilje-La Manche za uvođenje digitalne zemaljske televizije u udaljenim i manje urbaniziranim područjima (uvođenje DTT-a u regiji Kastilji-La Manchi; SA.27408, 1.10.2014.), dostupno na http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/237771/237771_1657032_272_4.pdf.

([17]) Presude Suda od 26. travnja 2018. u spojenim predmetima C-91/17 P i C-92/17 P, *Cellnex Telecom* protiv *Komisije*, EU:C:2018:284, i od 20. rujna 2018. u predmetu C-114/17 P, *Španjolska* protiv *Komisije*, EU:C:2018:753.

([18]) *Resolución relativa al procedimiento de imposición de condiciones para la explotación de una red de banda ancha en zonas rurales de la Comunidad Autónoma de Castilla-La Mancha* (MTZ 2010/2249), od 23. lipnja 2011., dostupno na: https://www.cnmc.es/sites/default/files/1505025.pdf.

(41) Natječajna dokumentacija prvotno nije sadržavala mehanizam povrata sredstava jer ga se smatralo suvišnim s obzirom na to da maksimalni iznos potpore od 16 milijuna EUR vjerojatno ne bi bio dovoljan za uvođenje mreže i stoga projekt za korisnika vjerojatno ne bi bio profitabilan. Međutim, CMT je odlučio da bi regija Kastilja-La Mancha društvu Telecom CLM trebala nametnuti mehanizam povrata sredstava kako bi, u slučaju povećanja potražnje ili promjene poslovnih rezultata koja bi dovela do povećanja dobiti od upravljanja mrežom iznad razine prosječne dobiti ostvarene u tom sektoru, regiji Kastilji-La Manchi vratilo postotak viška dobiti jednak udjelu primljene potpore u ukupnom ulaganju.

(42) Stoga je regija Kastilja-La Mancha CMT-u dostavila sljedeći mehanizam povrata sredstava:

„Poslovnim planom uključenim u ponudu na temelju kojeg je dodijeljen ovaj ugovor predviđena je stopa upotrebe širokopojasne usluge od strane ciljne populacije od 10 %. Na temelju toga očekuje se da će godišnji promet biti jednak 6,3 % proračuna za dodjelu ugovora (15 845 301,84 EUR).

U prvom tromjesečju svake kalendarske godine koja odgovara razdoblju upravljanja mrežom preispitat će se stopa upotrebe širokopojasne usluge koja se nudi ciljnoj populaciji obuhvaćenoj ugovorom. Na temelju tog preispitivanja primjenjivat će se sljedeći kriteriji za povrat sredstava:

1. ako je stopa upotrebe usluge jednaka ili manja od 12 % ciljane populacije, neće se tražiti povrat sredstava;
2. ako je stopa upotrebe usluge veća od 12 % i jednaka ili manja od 15 % ciljne populacije, primjenjuje se sljedeće pravilo za povrat sredstava:

   povrat (% proračuna za dodjelu ugovora) = 0,28 x (stopa upotrebe (%) – 12 %);
3. ako je stopa upotrebe usluge veća od 15 % ciljne populacije, primjenjuje se sljedeće pravilo za povrat sredstava:

   povrat (% proračuna za dodjelu ugovora) = 0,28 x stopa upotrebe (%) – 2,8 %.”

(43) CMT je odobrio predložene izmjene. Telecom CLM i regija Kastilja-La Mancha proveli su mjere koje je naložio CMT sklapanjem dodataka ugovoru potpisanom u rujnu 2010. Novi mehanizam povrata sredstava stupio je na snagu 1. lipnja 2012.

2.8. **Podnositelj pritužbe**

(44) Podnositelj pritužbe, društvo Difusión Herciana S.L., privatno je društvo koje pruža potporu za usluge emitiranja i televizije sa sjedištem u Madridu u Španjolskoj.

(45) Podnositelj pritužbe tvrdio je da je dodjela ugovora društvu Telecom CLM nespojiva državna potpora u korist društva Telecom CLM. Tvrdio je da natječajnim postupkom nije bio zajamčen odabir ekonomski najpovoljnije ponude i da intervencija regije Kastilje-La Manche nije bila u dovoljnoj mjeri potkrijepljena odgovarajućim javnim savjetovanjem i mapiranjem. Smatrao je da su većina ciljnih područja projekta zapravo bila „siva” područja u smislu Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009., a ne „bijela” područja. Nadalje, tvrdio je da projekt nije bio tehnološki neutralan jer je njime predviđena upotreba postojeće infrastrukture DTT-a. Naposljetku, podnositelj pritužbe tvrdio je da su cijene društva Telecom CLM za veleprodajni pristup uspostavljenoj osnovnoj širokopojasnoj mreži bile protutržišne te je kritizirao to što ugovor između regije Kastilje-La Manche i društva Telecom CLM iz rujna 2010. nije sadržavao klauzulu o povratu sredstava.

2.9. **Razlozi za pokretanje postupka**

(46) U odluci o pokretanju postupka Komisija je smatrala da je dodjela ugovora društvu Telecom CLM predstavljala državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a i da je ta potpora dodijeljena protivno obvezama prijave i mirovanja utvrđenima u članku 108. stavku 3. UFEU-a. Konkretno, Komisija je smatrala da je dodjelom ugovora društvu Telecom CLM tom društvu dodijeljena gospodarska prednost iako je ugovor dodijeljen na temelju otvorenog natječajnog postupka.

(47) Nadalje, Komisija je izrazila sumnje u pogledu toga je li dodjela ugovora društvu Telecom CLM bila u skladu sa Smjernicama o širokopojasnim mrežama iz 2009.

(48) Prvo, dojam je Komisije da se regija Kastilja-La Mancha nije javno savjetovala s dionicima o tim konkretnim javnim ulaganjima kako bi utvrdila postojeće ili buduće planove za privatna ulaganja u ciljnim područjima, nego je provela samo analizu tržišta upotrebom već dostupnih podataka kako bi utvrdila koje su širokopojasne mreže već postojale (vidjeti uvodnu izjavu 30. odluke o pokretanju postupka). Drugo, Komisija je bila zabrinuta da natječajni postupak regije Kastilje-La Manche nije bio u skladu s odredbama Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009. o transparentnosti i ekonomski najpovoljnijoj ponudi (vidjeti uvodnu izjavu 31. odluke o pokretanju postupka). Treće, Komisija je bila zabrinuta da mjera ne ispunjava uvjet tehnološke neutralnosti iz Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009. (vidjeti uvodnu izjavu 32. odluke o pokretanju postupka). Četvrto, Komisija je bila zabrinuta da mjera nije u skladu sa zahtjevima Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009. za veleprodajni pristup i mehanizam povrata sredstava kojim se izbjegava prekomjerna naknada (vidjeti uvodnu izjavu 33. odluke o pokretanju postupka). Naposljetku, Komisija je smatrala da se, u skladu s načelom utvrđenim u predmetu *Deggendorf* ([19]), činjenica da Telecom CLM još nije vratio potporu koju je Komisija proglasila nespojivom s unutarnjim tržištem u predmetu SA.27408 ([20]) mora uzeti u obzir pri ocjeni spojivosti ove mjere (vidjeti uvodnu izjavu 37. odluke o pokretanju postupka).

(49) Stoga Komisija nije mogla isključiti mogućnost da dodjela ugovora društvu Telecom CLM u rujnu 2010. nije bila spojiva s unutarnjim tržištem.

3. PRIMJEDBE KRALJEVINE ŠPANJOLSKE

3.1. Opće napomene

(50) U svojem odgovoru na odluku o pokretanju postupka Kraljevina Španjolska dostavila je primjedbe regije Kastilje-La Manche tvrdeći s jedne strane da društvu Telecom CLM nije dodijeljena nikakva gospodarska prednost i s druge strane da je državna potpora, ako Komisija ipak smatra da je dodijeljena, spojiva s unutarnjim tržištem jer je u skladu sa Smjernicama o širokopojasnim mrežama iz 2009. Nadalje, Kraljevina Španjolska tvrdila je da se navodna potpora mora smatrati spojivom s unutarnjim tržištem na temelju Uredbe o općem skupnom izuzeću ([21]).

3.2. Nepostojanje gospodarske prednosti

(51) Prema mišljenju Kraljevine Španjolske u odluci o pokretanju postupka nije utvrđena konkretna prednost koju je društvo Telecom CLM navodno ostvarilo već se samo objašnjava zašto se postojanje prednosti ne može isključiti. Kraljevina Španjolska ističe da je novu infrastrukturu stekla izravno i isključivo regija Kastilja-La Mancha, a ne društvo Telecom CLM, te da je upravljanje društva Telecom CLM osnovnom širokopojasnom mrežom u razdoblju od pet godina bilo neprofitabilno.

(52) Kraljevina Španjolska navodi da prednost može postojati samo ako je naknada isplaćena društvu Telecom CLM za njegove usluge premašila tržišnu cijenu. Međutim, otvorenim natječajnim postupkom jamčilo se da je iznos dodijeljenih državnih sredstava ograničen na minimum potreban za provedbu projekta.

(53) Kraljevina Španjolska smatra da se postojanje prednosti treba ocijeniti usporedbom financijske situacije korisnika nakon mjere i njegove hipotetske financijske situacije da mjera nije bila poduzeta. Kraljevina Španjolska tvrdi da iznosi isplaćeni društvu Telecom CLM na temelju dodijeljenog ugovora nisu premašivali njegove troškove uvođenja osnovne širokopojasne mreže na temelju ugovora i da Telecom CLM stoga nije bio u boljoj financijskoj situaciji nakon dodjele ugovora u rujnu 2010.

([19]) Presuda Suda od 15. svibnja 1997. u predmetu C-355/95 P *Textilwerke Deggendorf GmbH (TWD)* protiv *Komisije Europskih zajednica i Savezne Republike Njemačke*, ECLI:EU:C:1997:241.

([20]) Vidjeti bilješku 16.

([21]) Uredba Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora (SL L 187, 26.6.2014., str. 1.).

(54) Naposljetku, Kraljevina Španjolska priznaje da je financijska potpora dodijeljena društvu Telecom CLM omogućila njegov ulazak na novo tržište. Međutim, tvrdi da se olakšavanje ulaska na tržište ne može smatrati državnom potporom ako je to tržište bilo neprofitabilno. ([22])

3.3. **Spojivost mjere na temelju Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009.**

(55) Kraljevina Španjolska osporava Komisijinu analizu u odluci o pokretanju postupka tvrdeći da je Komisija analizirala spojivost mjere u trenutku dodjele ugovora društvu Telecom CLM. Kraljevina Španjolska tvrdi da bi, u okviru ocjene učinka projekta na tržišno natjecanje, točan trenutak za analizu trebao biti početak upravljanja uvedenom osnovnom širokopojasnom mrežom u rujnu 2012., tj. nakon što su regija Kastilja-La Mancha i Telecom CLM proveli izmjene koje je naložio CMT.

3.3.1. *Savjetovanje s dionicima*

(56) Kad je riječ o savjetovanju s dionicima, Kraljevina Španjolska tvrdi da je regija Kastilja-La Mancha provela temeljito savjetovanje sa svim stranama na koje se mjera odnosi, u skladu sa Smjernicama o širokopojasnim mrežama iz 2009. Ističe da se Smjernicama o širokopojasnim mrežama iz 2009., za razliku od Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2013. ([23]), nije zahtijevalo javno savjetovanje s dionicima, već „temeljito savjetovanje" s dionicima. Prema mišljenju Kraljevine Španjolske regija Kastilja-La Mancha održala je brojna bilateralna savjetovanja sa svim operatorima koji su u to vrijeme uvodili širokopojasne usluge u regiji. Prvi kontakti uspostavljeni su u razdoblju od svibnja do listopada 2009. Regija Kastilja-La Mancha znala je tko su relevantni operatori zbog zakonskog zahtjeva da operatori širokopojasnih mreža moraju jednom godišnje podnositi teritorijalne planove za uvođenje infrastrukture. Kraljevina Španjolska smatra da je Komisija u drugim predmetima prihvatila da pristup regije Kastilje-La Manche predstavlja temeljito savjetovanje u smislu Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009.

(57) Kad je riječ o izostanku savjetovanja s podnositeljem pritužbe, Kraljevina Španjolska ističe da podnositelj pritužbe nije bio registriran kao operator širokopojasne mreže pri CMT-u. Kraljevina Španjolska tvrdi, pozivajući se na izjave koje je pravni zastupnik podnositelja pritužbe navodno dao na sastanku s regijom Kastiljom-La Manchom u svibnju 2016., da podnositelj pritužbe nikad nije pružao širokopojasne usluge i ne planira ih pružati u budućnosti.

3.3.2. *Mapiranje ciljnih područja*

(58) S obzirom na sumnje Komisije povezane s kategorizacijom 461 ciljnog područja od strane regije Kastilje-La Manche kao „bijelih" područja u smislu Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009., koje su se temeljile na nalazima CMT-a iz njegove odluke od 23. lipnja 2011., Kraljevina Španjolska ponovno potvrđuje da su sva ta ciljna područja bila „bijela" područja u smislu Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009. Kraljevina Španjolska objašnjava da drukčija ocjena CMT-a proizlazi iz činjenice da je CMT mapirao ciljna područja samo na općinskoj razini i kao „siva" ciljna područja kategorizirao one općine u kojima je 50 % stanovništva ili više pokriveno širokopojasnom mrežom. Suprotno tomu, regija Kastilja-La Mancha detaljnije je analizirala ciljna područja projekta tako što je općine u regiji podijelila na brojne okruge i na temelju toga utvrdila „bijela" ciljna područja.

([22]) Kraljevina Španjolska tvrdila je u preliminarnoj istrazi da je regija Kastilja-La Mancha, iako društvu Telecom CLM nije povjerila projekt kao uslugu od općeg gospodarskog interesa, mogla poduzeti mjere u skladu s Direktivom 2002/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika u vezi s elektroničkim komunikacijskim mrežama i uslugama (SL L 108, 24.4.2002., str. 51.) (Direktiva o univerzalnoj usluzi) kako bi osigurala pružanje usluga koje nisu obuhvaćene pojmom univerzalne usluge, kao što su širokopojasne usluge (vidjeti uvodnu izjavu 11. odluke o pokretanju postupka). Komisija je taj argument razmotrila i odbacila u odluci o pokretanju postupka (vidjeti uvodnu izjavu 20. odluke o pokretanju postupka). Kraljevina Španjolska nije to komentirala u svojim primjedbama na odluku o pokretanju postupka i više ne tvrdi da je projekt povjeren društvu Telecom CLM u skladu s Direktivom o univerzalnoj usluzi.

([23]) Komunikacija Komisije – Smjernice EU-a za primjenu pravila o državnim potporama u odnosu na brzo uvođenje širokopojasnih mreža (SL C 25, 26.1.2013., str. 1.) (Smjernice o širokopojasnim mrežama iz 2013.).

3.3.3. *Postupak odabira*

(59) Kad je riječ o sumnjama Komisije o tome je li natječajni postupak regije Kastilje-La Manche bio u skladu s odredbama Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009. o transparentnosti i ekonomski najpovoljnijoj ponudi, Kraljevina Španjolska osporava da su „subjektivni" kriteriji za odabir ponude (36/100) proizvoljni samo zato što bodovi nisu dodijeljeni na temelju matematičkih formula. Kraljevina Španjolska upućuje na prethodne odluke ([24]) Komisije u kojima, prema njezinu mišljenju, Komisija takve kvalitativne kriterije za odabir ponude nije smatrala proizvoljnima te smatra da su „subjektivni" kriteriji za odabir ponude koje je regija Kastilja-La Mancha upotrijebila u natječajnom postupku bili u skladu s pravilima utvrđenima u sudskoj praksi Suda ([25]). Nadalje, regija Kastilja-La Mancha navela je u natječajnoj dokumentaciji relativni ponder koji je planirala dodijeliti svakom od kvalitativnih kriterija. Kad je riječ o Komisijinoj kritici koja se odnosi na mali ponder dodijeljen kriteriju cijene u okviru kriterija za odabir ponude (10/100), Kraljevina Španjolska ističe da je navodni korisnik potpore dostavio ponudu s najnižom cijenom među ponudama koje nisu bile isključene iz konačnog postupka odabira zbog toga što nisu ispunjavale tehničke zahtjeve za osnovnu širokopojasnu mrežu i tvrdi da je Komisija u drugim predmetima prihvatila mali ponder za kriterij cijene ([26]). Kraljevina Španjolska nadalje napominje da CMT nije utvrdio nikakve probleme u tom pogledu u svojoj odluci od 23. lipnja 2011. i upućuje na prethodne odluke Komisije u kojima se mali ponder za kriterij cijene nije smatrao problematičnim. ([27])

3.3.4. *Tehnološka neutralnost*

(60) Kad je riječ o tehnološkoj neutralnosti projekta iz natječaja, Kraljevina Španjolska smatra da se pri osmišljavanju mjere nije pogodovalo nijednoj određenoj tehnologiji ili mrežnoj platformi. Upućuje na tehničke specifikacije u natječajnoj dokumentaciji kako bi istaknula da regija Kastilja-La Mancha nije od ponuditelja zahtijevala da uvedu neko konkretno tehnološko rješenje. Umjesto toga, pozvala ih je da predlože rješenje koje smatraju najprikladnijim za svako teritorijalno područje. Kraljevina Španjolska tvrdi da je ugovorom iz natječaja bila dopuštena upotreba svakog tehnološkog rješenja koje ispunjava tehničke zahtjeve za mrežu. Na primjer, Kraljevina Španjolska upućuje na različita tehnološka rješenja i kombinacije tehnologija koje su ponudila dva kvalificirana ponuditelja u natječajnom postupku.

(61) Kad je riječ o upućivanju u natječajnoj dokumentaciji na mogućnost uporabe postojeće infrastrukture DTT-a, Kraljevina Španjolska to opravdava potrebom za usklađivanjem sa Smjernicama o širokopojasnim mrežama iz 2009. Kraljevina Španjolska ističe da bi u skladu sa Smjernicama o širokopojasnim mrežama iz 2009. nadležna tijela trebala razmotriti uporabu postojeće infrastrukture u mjeri u kojoj je to moguće. Kraljevina Španjolska naglašava da je mogućnost uporabe postojeće infrastrukture ponuđena svim zainteresiranim ponuditeljima i da su se sve primljene ponude osim jedne temeljile na postojećoj infrastrukturi.

3.3.5. *Veleprodajni pristup i klauzula o povratu sredstava*

(62) Kad je riječ o sumnjama Komisije u pogledu spojivosti uvjeta za veleprodajni pristup koje nudi Telecom CLM i nepostojanja ugovornog mehanizma povrata sredstava, Kraljevina Španjolska u svojim primjedbama ističe samo da su ta pitanja riješena do 29. srpnja 2011. Nakon odluke CMT-a od 23. lipnja 2011. društvo Telecom CLM znatno je snizilo svoje cijene veleprodajnog pristupa za treće strane te je ugovor između regije Kastilje-La Manche i društva Telecom CLM izmijenjen dodavanjem klauzule o povratu sredstava.

([24]) Kao što je odluka u predmetu T-169/00 *Esedra protiv Komisije*, EU:T:2002:40.

([25]) Kraljevina Španjolska upućuje na predmet C-513/99 *Concordia Bus Finland*, EU:C:2002:495.

([26]) Kraljevina Španjolska objasnila je u preliminarnoj istrazi da se mali ponder za kriterij cijene temeljio na činjenici da će regija Kastilja-La Mancha steći mrežu, zbog čega je bila zainteresirana za druge kvalitativne kriterije, te na činjenici da se raspoloživa potpora u iznosu od 16 milijuna EUR smatrala nedovoljnom za uvođenje mreže, zbog čega je očekivala da će važnost kriterija cijene biti neznatna (očekivala je da će svim ponuditeljima biti potreban puni iznos od 16 milijuna EUR za uvođenje mreže) te da bi u tom kontekstu prevelik naglasak na kriteriju cijene dao znatnu prednost operatorima s postojećom infrastrukturom u regiji. Kraljevina Španjolska nadalje upućuje na predmet N323/2009, vidjeti bilješku 27.

([27]) Kraljevina Španjolska upućuje na Odluku Komisije C (2009)10259 final od 14. prosinca 2009. u predmetu N323/2009 (SA.28665), širokopojasna mreža u ruralnim područjima Asturije, u kojoj je Komisija proglasila spojivom potporu dodijeljenu u okviru natječajnog postupka u kojem je faktoru cijene, zajedno s financijskom održivošću projekta, dodijeljen ponder od najviše 15 od ukupno 90 bodova. Odluka je dostupna na: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/231480/231480_1087482_29_1.pdf.

3.3.6. *Uredba o općem skupnom izuzeću*

(63) Kraljevina Španjolska ujedno smatra da je dodjela ugovora, u mjeri u kojoj predstavlja državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a, obuhvaćena područjem primjene Uredbe o općem skupnom izuzeću i spojiva s unutarnjim tržištem s obzirom na odredbe koje su u njoj utvrđene. Kraljevina Španjolska tvrdi da se u skladu s člankom 58. Uredba o općem skupnom izuzeću retroaktivno primjenjuje na nezakonite pojedinačne potpore i da su 1. srpnja 2014., na dan stupanja na snagu Uredbe o općem skupnom izuzeću, ispunjeni svi uvjeti iz članka 52. Uredbe o općem skupnom izuzeću koji se primjenjuju na mjere potpore za širokopojasne mreže.

3.3.7. Načelo iz predmeta Deggendorf

(64) Kraljevina Španjolska tvrdi da se načelo utvrđeno u predmetu *Deggendorf* ([28]) ne može primijeniti pri ocjeni spojivosti mjere potpore. Stoga bi se činjenica da Telecom CLM nije vratio potporu koja je odlukom Komisije proglašena nespojivom s unutarnjim tržištem u predmetu SA.27408 ([29]) trebala smatrati nevažnom za ocjenu spojivosti mjere.

4. **PRIMJEDBE ZAINTERESIRANIH STRANA**

(65) Komisija je zaprimila primjedbe na odluku o pokretanju postupka od jedne zainteresirane strane, navodnog korisnika potpore, društva Telecom CLM.

4.1. **Opće napomene**

(66) Argumentacija društva Telecom CLM uglavnom je usredotočena na iste tvrdnje koje je iznijela Kraljevina Španjolska. Kao prvo, tvrdi da nije ostvarilo nikakvu gospodarsku prednost. Drugo, smatra da mjera nije bila selektivna i da nije utjecala na trgovinu među državama članicama. Treće, tvrdi da bi dodjela ugovora, čak i kad bi se morala smatrati državnom potporom, bila spojiva s unutarnjim tržištem na temelju članka 106. stavka 2. UFEU-a i Odluke Komisije 2005/842/EZ (Odluka o uslugama od općeg gospodarskog interesa iz 2005.) ([30]), na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) UFEU-a i Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009., kao i na temelju Uredbe o općem skupnom izuzeću.

4.2. **Nepostojanje potpore u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a**

4.2.1. *Gospodarska prednost*

(67) Društvo Telecom CLM tvrdi da je ugovor koji mu je dodijeljen u kolovozu 2010. i koji je u rujnu 2010. potpisalo s regijom Kastiljom-La Manchom bio akt o povjeravanju usluge kojim mu je ta regija povjerila pružanje usluge od općeg gospodarskog interesa. Na temelju tog utvrđenja tvrdi da su načela koja je Sud utvrdio u presudi *Altmark* ([31]) primjenjiva na naknadu koju mu je regija Kastilja-La Mancha isplatila za pružanje ugovorenih usluga od općeg

([28]) Vidjeti bilješku 19.
([29]) Vidjeti bilješku 16.
([30]) Odluka Komisije 2005/842/EZ od 28. studenog 2005. o primjeni članka 86. stavka 2. Ugovora o EZ-u na državne potpore u obliku naknade za pružanje javnih usluga koje se dodjeljuju određenim poduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od općega gospodarskog interesa (SL L 312, 29.11.2005., str. 67.) (Odluka o uslugama od općeg gospodarskog interesa iz 2005.).
([31]) Presuda Suda od 24. srpnja 2003. u predmetu C-280/00 *Altmark Trans GmbH i Regierungspräsidium Magdeburg* protiv *Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, ECLI:EU:C:2003:415.

gospodarskog interesa. Telecom CLM nadalje tvrdi da su ispunjena sva četiri uvjeta ([32]) koja je Sud utvrdio u predmetu *Altmark*, zbog čega mu dodjela ugovora nije donijela gospodarsku prednost i stoga nije predstavljala državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

(68) Podredno, društvo Telecom CLM tvrdi da nije ostvarilo nikakvu gospodarsku prednost jer je i. regija Kastilja-La Mancha izravno stekla uvedenu širokopojasnu infrastrukturu, ii. postojao je otvoreni natječajni postupak za odabir korisnika potpore koji je proveden u skladu s primjenjivim pravilima, iii. financijska situacija društva Telecom CLM nakon dodjele ugovora nije bila bolja nego što bi bila bez dodjele ugovora i iv. tržište kojem je društvo Telecom CLM lakše pristupilo bilo je neprofitabilno. Naposljetku tvrdi da, čak i ako je postojala gospodarska prednost, Komisija nije utvrdila o kakvoj je prednosti riječ.

4.2.2. *Selektivnost, narušavanje tržišnog natjecanja i utjecaj na trgovinu među državama članicama*

(69) U pogledu preostalih zahtjeva iz članka 107. stavka 1. UFEU-a, Telecom CLM osporava da je dodjela ugovora bila selektivna, da je narušila ili prijetila da će narušiti tržišno natjecanje i da je utjecala na trgovinu među državama članicama jer Komisija nije na odgovarajući način dokazala ili objasnila zašto su ti uvjeti ispunjeni.

4.3. **Spojivost navodne potpore**

(70) Telecom CLM smatra da je navodna potpora spojiva s unutarnjim tržištem.

4.3.1. *Članak 106. stavak 2. UFEU-a i Odluka o uslugama od općeg gospodarskog interesa iz 2005.*

(71) Telecom CLM tvrdi da je dodjela ugovora tom društvu, čak i kad bi Komisija smatrala da nije ispunila sva četiri uvjeta iz presude u predmetu *Altmark*, bila spojiva s unutarnjim tržištem na temelju članka 106. stavka 2. UFEU-a i Odluke o uslugama od općeg gospodarskog interesa iz 2005. Tvrdi da mu je regija Kastilja-La Mancha povjerila pružanje usluge od općeg gospodarskog interesa potpisivanjem ugovora u rujnu 2010. i da 15,85 milijuna EUR naknade isplaćene društvu Telecom CLM nije premašilo troškove koje je društvo imalo pri izvršavanju obveza pružanja javne usluge preuzetih ugovorom. Prema njegovu mišljenju dodjela ugovora bila je obuhvaćena područjem primjene Odluke o uslugama od općeg gospodarskog interesa iz 2005. jer je prosječni godišnji promet tog društva prije oporezivanja u dvije godine prije dodjele ugovora bio ispod praga od 100 milijuna EUR, a iznos naknade koju je primilo bio je ispod praga od 30 milijuna EUR utvrđenog u Odluci o uslugama od općeg gospodarskog interesa iz 2005.

4.3.2. *Članak 107. stavak 3. točka (c) UFEU-a i Smjernice o širokopojasnim mrežama iz 2009.*

(72) U očitovanju društva Telecom CLM o spojivosti dodjele ugovora na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) UFEU-a i Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009. uvelike se ponavljaju argumenti koje je Kraljevina Španjolska iznijela u svojem odgovoru na odluku o pokretanju postupka.

([32]) Četiri uvjeta iz presude u predmetu *Altmark*:
poduzetniku koji prima naknadu moraju zaista biti povjerene obveze pružanja javnih usluga i te obveze moraju biti jasno određene;
parametri na temelju kojih se izračunava naknada moraju se unaprijed uspostaviti na objektivan i transparentan način kako bi se izbjeglo dodjeljivanje gospodarske prednosti koja može pogodovati poduzetniku koji prima naknadu, a ne konkurentnim poduzetnicima;
naknada ne smije prekoračiti iznos neophodan za pokrivanje svih troškova ili dijela troškova koji su nastali pri izvršenju obveza pružanja javnih usluga, uzimajući u obzir relevantne primitke i razumnu dobit; i
ako u konkretnom slučaju poduzetnik kojem su povjerene obveze pružanja javne usluge nije izabran na temelju postupka javne nabave koji bi omogućio izbor ponuditelja koji bi takve usluge mogao pružiti po najmanjem trošku za zajednicu, razina potrebne naknade mora se odrediti na temelju analize troškova koje bi tipičan poduzetnik kojim se dobro upravlja i koji ima odgovarajuća prijevozna sredstva za ispunjavanje zahtjeva javne usluge imao pri ispunjavanju tih obveza, uzimajući u obzir relevantne primitke i razumnu dobit od ispunjavanja tih obveza.

(73) Primjedbe društva Telecom CLM o mapiranju ciljnih područja i savjetovanjima s dionicima koje je provela regija Kastilja-La Mancha u biti su istovjetne podnescima Kraljevine Španjolske sažetima u odjeljcima 3.3.1. i 3.3.2.

(74) Kad je riječ o otvorenom natječajnom postupku regije Kastilje-La Manche, Telecom CLM tvrdi da je primjena *kvalitativnih* kriterija za odabir ponude od strane te regije bila u skladu s pravilima o javnoj nabavi i posebno Direktivom 2004/18/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ([33]) te Smjernicama o širokopojasnim mrežama iz 2009. Ujedno tvrdi da Komisija pogrešno tumači pojam *ekonomski najpovoljnije ponude* time što ga izjednačava s pojmom *najniže cijene*. Svi dodatni argumenti o tome u biti su istovjetni podnesku Kraljevine Španjolske sažetom u odjeljku 3.3.3.

(75) Očitovanja društva Telecom CLM o tehnološkoj neutralnosti natječaja, obvezi pružanja veleprodajnog pristupa i klauzuli o povratu sredstava isto su bitno istovjetna tvrdnjama Kraljevine Španjolske sažetima u odjeljcima 3.3.4. i 3.3.5.

4.3.3. *Uredba o općem skupnom izuzeću*

(76) Telecom CLM nadalje tvrdi da je mjera podlijegala retroaktivnoj primjeni Uredbe o općem skupnom izuzeću i da su svi zahtjevi iz te uredbe bili ispunjeni na dan njezina stupanja na snagu 1. srpnja 2014. Telecom CLM smatra da primjena Uredbe o općem skupnom izuzeću nije isključena zbog nepodmirenog povrata nezakonite potpore koja mu je dodijeljena u predmetu SA.27408 ([34]). U vezi s time tvrdi da se članak 1. stavak 4. točka (a) Uredbe o općem skupnom izuzeću primjenjuje samo na programe potpora, dok je ova mjera bila pojedinačna mjera. Nadalje, 1. srpnja 2014., kad je Uredba o općem skupnom izuzeću stupila na snagu, a time i kad se počela primjenjivati na mjeru, nalog za povrat nezakonite državne potpore u predmetu SA.27408 još nije postojao jer je konačna odluka s nalogom za povrat u tom predmetu donesena tek 1. listopada 2014.

4.3.4. *Načelo iz sudske prakse u predmetu Deggendorf*

(77) Telecom CLM tvrdi da potpora koju je primio u predmetu SA.27408 i činjenica da ta sredstva nije vratio nisu relevantne za spojivost ove mjere. Osim toga, smatra da povrat nezakonite potpore primljene u predmetu SA.27408 više nije bio potreban jer je do svibnja 2013. regiji Kastilji-La Manchi prenio svu opremu za emitiranje DTT-a u svojem vlasništvu.

5. **OCJENA MJERE**

5.1. **Postojanje državne potpore u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a**

(78) U skladu s člankom 107. stavkom 1. UFEU-a „svaka potpora koju dodijeli država članica ili koja se dodjeljuje putem državnih sredstava u bilo kojem obliku koja narušava ili prijeti da će narušiti tržišno natjecanje stavljanjem određenih poduzetnika ili proizvodnje određene robe u povoljniji položaj, nespojiva je s unutarnjim tržištem u mjeri u kojoj utječe na trgovinu među državama članicama”.

(79) Iz toga slijedi da moraju biti ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti da bi se mjera mogla smatrati državnom potporom: i. korisnik mjere mora biti „poduzetnik”, ii. mjera se mora dodijeliti putem državnih sredstava i biti pripisiva državi, iii. mjera mora dati gospodarsku prednost poduzetniku, iv. gospodarska prednost mora biti selektivna i v. mjera utječe na trgovinu i tržišno natjecanje.

5.1.1. *Poduzetnik*

(80) Poduzetnici u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a subjekti su koji obavljaju gospodarsku djelatnost bez obzira na njihov pravni status i način financiranja ([35]).

([33]) Direktiva 2004/18/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 31. ožujka 2004. o usklađivanju postupaka za sklapanje ugovora o javnim radovima, ugovora o javnoj nabavi robe te ugovora o javnim uslugama (SL L 134, 30.4.2004., str. 114.).

([34]) Vidjeti bilješku 16.

([35]) Presuda Suda od 10. siječnja 2006. u predmetu C-222/04 *Cassa di Risparmio di Firenze SpA i drugi*, EU:C:2006:8, točka 107.

(81) Izravni je korisnik mjere Telecom CLM.

(82) Društvu Telecom CLM 17. kolovoza 2010. dodijeljen je ugovor u vrijednosti od 15,85 milijuna EUR za uspostavu osnovne širokopojasne mreže i upravljanje njome u ruralnim okruzima općina u regiji Kastilji-La Manchi koji nemaju širokopojasni pristup. Telecom CLM morao je razviti i uspostaviti infrastrukturu osnovne širokopojasne mreže za regiju Kastilju-La Manchu i prvotno je dobio pravo na korištenje te mreže pet godina. To pravo na korištenje mreže poslije je produljeno dva puta za godinu dana do rujna 2019.

(83) Telecom CLM izravnoje koristio infrastrukturu za pružanje veleprodajnih usluga tražiteljima pristupa i maloprodajne širokopojasne usluge, među ostalim uslugu prijenosa govora putem internetskog protokola, krajnjim korisnicima u ciljnim područjima. To je gospodarska djelatnost. Stoga se Telecom CLM smatra poduzetnikom u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

5.1.2. *Državna sredstva i pripisivost*

(84) Državna sredstva uključuju sva sredstva javnog sektora ([36]), uključujući sredstva subjekata unutar države (decentraliziranih, saveznih, regionalnih ili drugih) ([37]) i, u određenim okolnostima, sredstva privatnih tijela. Ako javno tijelo određenom korisniku dodijeli prednost, ta je mjera pripisiva državi, čak i ako je tijelo o kojem je riječ pravno neovisno od drugih javnih tijela.

(85) U ovom predmetu mjeru su u jednakim iznosima financirale španjolska nacionalna vlada i regija Kastilja-La Mancha, unutardržavno tijelo i javno tijelo na regionalnoj razini, a dodijeljena je putem natječaja koji je organizirala regija Kastilja-La Mancha. Komisija stoga zaključuje da je mjera dodijeljena putem državnih sredstava i da se može pripisati Kraljevini Španjolskoj.

5.1.3. *Gospodarska prednost*

(86) Prednost, u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a, svaka je gospodarska korist koju poduzetnik ne bi mogao ostvariti u uobičajenim tržišnim uvjetima, odnosno bez intervencije države ([38]).

5.1.3.1. Nepostojanje povjeravanja pružanja usluge od općeg gospodarskog interesa društvu Telecom CLM

(87) U skladu sa sudskom praksom iz predmeta *Altmark* ([39]) državno financiranje pružanja usluga od općeg gospodarskog interesa u smislu članka 106. stavka 2. UFEU-a ne predstavlja prednost u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a ako su ispunjena četiri glavna uvjeta ([40]).

(88) Četiri uvjeta iz presude u predmetu *Altmark*:

1. poduzetniku koji prima naknadu moraju zaista biti povjerene obveze pružanja javnih usluga i te obveze moraju biti jasno određene;

2. parametri na temelju kojih se izračunava naknada moraju se unaprijed uspostaviti na objektivan i transparentan način kako bi se izbjeglo dodjeljivanje gospodarske prednosti koja može pogodovati poduzetniku koji prima naknadu, a ne konkurentnim poduzetnicima;

3. naknada ne smije prekoračiti iznos neophodan za pokrivanje svih troškova ili dijela troškova koji su nastali pri izvršenju obveza pružanja javnih usluga, uzimajući u obzir relevantne primitke i razumnu dobit; i

4. ako u konkretnom slučaju poduzetnik kojem su povjerene obveze pružanja javne usluge nije izabran na temelju postupka javne nabave koji bi omogućio izbor ponuditelja koji bi takve usluge mogao pružiti po najmanjem trošku za zajednicu, razina potrebne naknade mora se odrediti na temelju analize troškova koje bi tipičan poduzetnik kojim se dobro upravlja i koji ima odgovarajuća sredstva za ispunjavanje zahtjeva javne usluge imao pri ispunjavanju tih obveza, uzimajući u obzir relevantne primitke i razumnu dobit od ispunjavanja tih obveza.

([36]) Presuda Prvostupanjskog suda od 12. prosinca 1996. u predmetu T-358/94, *Air France protiv Komisije*, ECLI:EU:T:1996:194, točka 56.
([37]) Presuda Prvostupanjskog suda od 6. ožujka 2002. u spojenim predmetima T-92/00 i 103/00, *Territorio Histórico de Álava i drugi protiv Komisije*, ECLI:EU:T:2002:61, točka 57.
([38]) Presuda Suda od 29. travnja 1999. u predmetu C-342/ 96, *Španjolska protiv Komisije*, ECLI:EU:C:1999:210, točka 41.
([39]) Vidjeti bilješku 31.
([40]) Vidjeti bilješku 32.

(89) Prvim uvjetom zahtijeva se da korisniku mehanizma državnih potpora za usluge od općeg gospodarskog interesa mora biti službeno povjereno pružanje i obavljanje usluga od općega gospodarskog interesa, a odgovarajuće obveze moraju biti jasno definirane.

(90) Međutim, Kraljevina Španjolska ne smatra da je društvu povjerena usluga od općeg gospodarskog interesa (vidjeti odjeljak 3.2.). Telecom CLM tvrdi da je ugovor koji mu je dodijeljen bio akt o povjeravanju usluge kojim je regija Kastilja-La Mancha društvu Telecom CLM povjerila pružanje usluge od općeg gospodarskog interesa (vidjeti uvodnu izjavu 67.).

(91) Postojanje akta o povjeravanju usluge u skladu s prvim uvjetom iz presude *Altmark* zahtijeva da se zadaća pružanja javne usluge dodijeli aktom koji može biti u obliku ugovora. Međutim, u tom se aktu, među ostalim, moraju utvrditi barem parametri za izračun, kontrolu i reviziju naknade te detaljna pravila za povrat moguće prekomjerne naknade i za njezino izbjegavanje ([41]).

(92) Ugovor između regije Kastilje-La Manche i društva Telecom CLM nije sadržavao klauzulu o povratu sredstava i stoga nije sadržavao detaljna pravila za povrat moguće prekomjerne naknade te za njezino izbjegavanje. Mehanizam povrata sredstava uključen je u ugovor tek u srpnju 2011. nakon intervencije CMT-a, tj. gotovo godinu dana nakon dodjele i potpisivanja ugovora u kolovozu odnosno rujnu 2010.

(93) Nadalje, ugovor dodijeljen društvu Telecom CLM ne odnosi se na povjeravanje usluge od općeg gospodarskog interesa ili drugih obveza pružanja javne usluge tom društvu niti se njime utvrđuju parametri za izračun, kontrolu i reviziju naknade koju bi društvu trebalo platiti za pružanje usluge od općeg gospodarskog interesa. To usto upućuje na to da pri dodjeli ugovora regija Kastilja-La Mancha nije namjeravala dodijeliti usluge od općeg gospodarskog interesa ili druge obveze pružanja javne usluge društvu Telecom CLM. Stoga se ne može smatrati da je regija Kastilja-La Mancha društvu Telecom CLM povjerila izvršavanje obveza pružanja javne usluge prilikom dodjele i potpisivanja ugovora o javnoj nabavi.

(94) Zbog kumulativne prirode četiriju kriterija iz presude u predmetu Altmark, ako bilo koji od njih nije ispunjen, naknada će se smatrati prednošću u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a. Budući da u ovom slučaju nije ispunjen barem jedan od četiri kriterija iz presude u predmetu Altmark, Komisija zaključuje da stoga treba odbaciti argument da je regija Kastilja-La Mancha društvu Telecom CLM povjerila pružanje usluga od općeg gospodarskog interesa na temelju dodijeljenog ugovora.

5.1.3.2. Dodjela ugovora kao gospodarska prednost

(95) Regija Kastilja-La Mancha društvu Telecom CLM dodijelila je ugovor za uspostavu osnovne širokopojasne mreže koju će regija izravno steći i za upravljanje mrežom na gospodarski rizik društva na razdoblje od pet godina, uz mogućnost produljenja za dodatne dvije godine. Društvu Telecom CLM dodijeljeno je 15,85 milijuna EUR, isplaćeno u pet obroka od 20. travnja 2012. do 26. studenog 2012., nakon dovršetka uspostave osnovne širokopojasne infrastrukture.

(96) Stoga, osim iznosa dodijeljenog za uvođenje osnovne širokopojasne mreže, koju je stekla regija Kastilja-La Mancha, Telecom CLM stekao je pravo na upravljanje mrežom najmanje pet godina te je stoga imao pravo uživati gospodarske koristi od iskorištavanja te mreže za pružanje veleprodajnih i maloprodajnih usluga.

(97) Komisija smatra da je, na temelju računa koje je Telecom CLM izdao regiji Kastilji-La Manchi u postupku uvođenja osnovne širokopojasne mreže, s obzirom na studije troškova uvođenja osnovne širokopojasne mreže u ciljnim područjima koje je provela regija Kastilja-La Mancha (vidjeti uvodnu izjavu 13.) i s obzirom na podneske Kraljevine Španjolske i društva Telecom CLM, cijena od 15,85 milijuna EUR iz ugovora načelno pokrivala troškove uspostave osnovne širokopojasne mreže. Međutim, Telecom CLM nije samo uveo mrežu, nego je mogao ostvariti i gospodarsku korist od osnovne širokopojasne mreže, odnosno komercijalno pružati usluge veleprodajnog pristupa operatorima elektroničkih komunikacijskih usluga, kao i osnovne maloprodajne širokopojasne usluge krajnjim korisnicima, među ostalim uslugu prijenosa govora putem internetskog protokola, tijekom najmanje pet godina.

([41]) Vidjeti Komunikaciju Komisije o primjeni pravila o državnim potporama Europske unije na naknade koje se dodjeljuju za obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa (SL C 8, 11.1.2012., str. 4.), stavak 52.

(98) Operatorima koji infrastrukturu kojoj je dodijeljena potpora upotrebljavaju za pružanje usluga krajnjim korisnicima dana je prednost ako im se upotrebom infrastrukture omogućuje gospodarska korist koju ne bi dobili u uobičajenim tržišnim uvjetima. ([42]) U slučaju širokopojasne infrastrukture postoji prednost za operatore koji upotrebljavaju javno financiranu infrastrukturu za pružanje usluga krajnjim korisnicima ako je iznos koji plaćaju za pravo na upotrebu infrastrukture manji od onoga koji bi plaćali za usporedivu infrastrukturu u uobičajenim tržišnim uvjetima ([43]).

(99) Dodjelom ugovora Telecom CLM uspostavio je mrežu o trošku regije Kastilje-La Manche i stekao pravo na iskorištavanje osnovne širokopojasne mreže regije Kastilje-La Manche i upravljanje njome najmanje pet godina bez plaćanja naknade. U uobičajenim tržišnim uvjetima operatori/vlasnici širokopojasne infrastrukture ostvaruju prihode stavljanjem svoje mreže na raspolaganje drugim operatorima ili pružanjem maloprodajnih usluga krajnjim korisnicima. Osim toga, tražitelji pristupa plaćaju cijene veleprodajnog pristupa za pravo upotrebe širokopojasne infrastrukture operatorima/vlasnicima te mreže. Stoga je regija Kastilja-La Mancha mogla ostvariti prihode stavljanjem uvedene mreže na raspolaganje tražiteljima pristupa i pružanjem usluga krajnjim korisnicima. To je vrijedilo i za Telecom CLM, koji je prodavao maloprodajne širokopojasne usluge, među ostalim uslugu prijenosa govora putem internetskog protokola, krajnjim korisnicima i veleprodajne usluge trećim stranama za vlastitu gospodarsku korist.

(100) Kraljevina Španjolska i Telecom CLM tvrde da Telecom CLM nije ostvario gospodarsku prednost u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a jer je regija Kastilja-La Mancha izravno stekla infrastrukturu koju je trebao razviti Telecom CLM, otvorenim natječajnim postupkom jamčilo se da je iznos sredstava dodijeljenih društvu Telecom CLM ograničen na potreban minimum, financijska situacija društva Telecom CLM nije bila bolja nakon dodjele ugovora i osnovna širokopojasna mreža kojom je upravljalo bila je neprofitabilna (vidjeti uvodne izjave od 51. do 54. i 68.).

(101) Kako je prethodno opisano (vidjeti uvodne izjave od 95. do 99.), iako je uvedenu novu osnovnu širokopojasnu mrežu izravno kupila regija Kastilja-La Mancha, a ne društvo Telecom CLM, društvu je dodijeljeno isključivo pravo upravljanja mrežom na razdoblje od pet godina, zbog čega je ostvarilo gospodarsku prednost zbog dodijeljenog ugovora.

(102) Kad je riječ o argumentu da je osnovna širokopojasna mreža kojom je upravljalo društvo Telecom CLM tijekom razdoblja od pet plus dvije godine bila neprofitabilna, Kraljevina Španjolska i Telecom CLM nisu potkrijepili tu tvrdnju dokazima. U svakom slučaju taj argument nije relevantan za utvrđivanje postojanja gospodarske prednosti za društvo Telecom CLM u trenutku dodjele ugovora. Odlučujući element pitanje je jesu li javna tijela djelovala kao što bi to učinio subjekt u tržišnom gospodarstvu u sličnoj situaciji. Međutim, subjekt u tržišnom gospodarstvu koji se nalazi u sličnoj situaciji kao regija Kastilja-La Mancha ne bi dodijelio operatoru osnovne širokopojasne mreže koju tek treba uspostaviti pravo na iskorištavanje te infrastrukture u razdoblju od pet plus dvije godine za vlastitu gospodarsku korist bez naknade po tržišnoj cijeni. Subjekt u tržišnom gospodarstvu u sličnoj situaciji kao i regija Kastilja-La Mancha nastojao bi maksimalno povećati vlastitu gospodarsku korist. Međutim, Kraljevina Španjolska nije dostavila nikakve dokaze da bi subjekt u tržišnom gospodarstvu dodijelio pravo na iskorištavanje širokopojasne infrastrukture bez naknade. Umjesto toga, dostupna dokumentacija pokazuje da je u okviru dodijeljenog ugovora Telecom CLM mogao upravljati infrastrukturom i uz naplatu pružati svoje usluge, uključujući uslugu prijenosa govora putem internetskog protokola, tražiteljima veleprodajnog pristupa i krajnjim korisnicima, na vlastiti gospodarski rizik i za vlastitu gospodarsku korist, bez plaćanja naknade po tržišnoj cijeni vlasniku mreže, odnosno regiji Kastilji-La Manchi.

(103) Komisija nadalje napominje da bi se konkurentnim, transparentnim, nediskriminirajućim i bezuvjetnim natječajnim postupkom mogla pod određenim uvjetima ukloniti potpora u slučaju koncesije za upravljanje infrastrukturom, među ostalim ako se pravo dodjeljuje po pozitivnoj cijeni. Međutim, u natječaju se ne osporava postojanje gospodarske prednosti za društvo Telecom CLM jer u tom natječaju nije postojala pozitivna cijena za upravljanje infrastrukturom koju je korisnik trebao platiti vlasniku infrastrukture. Dodijeljeni ugovor omogućio je društvu Telecom CLM da obavlja komercijalnu djelatnost, tj. upravljanje infrastrukturom i njezino iskorištavanje za vlastitu gospodarsku korist u trajanju od pet plus dvije godine, pod uvjetima koji inače nisu dostupni na tržištu.

([42]) Vidjeti Obavijest Komisije o pojmu državne potpore iz članka 107. stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL C 262, 19.7.2016., str. 1.) (Obavijest o pojmu državne potpore), stavak 223.

([43]) Vidjeti Obavijest o pojmu državne potpore (bilješka 42.), stavak 223.

(104) Naposljetku, kad je riječ o financijskoj situaciji korisnika nakon mjere i njegovoj hipotetskoj financijskoj situaciji da mjera nije bila poduzeta, Komisija smatra da se razmatranjem tog općeg načela ne mijenja ishod analize postojanja gospodarske prednosti za društvo Telecom CLM. Kraljevina Španjolska i Telecom CLM tvrde da naknada isplaćena društvu Telecom CLM nije premašila njegove troškove i da društvo Telecom CLM stoga nije bilo u boljoj financijskoj situaciji nakon dodjele ugovora u rujnu 2010. Međutim, u tom se stajalištu ne uzima u obzir da je društvu dodijeljeno i pravo iskorištavanja osnovne širokopojasne infrastrukture i upravljanja njome za vlastitu gospodarsku korist tijekom razdoblja od pet plus dvije godine i bez plaćanja naknade po tržišnoj cijeni vlasniku mreže, odnosno regiji Kastilji-La Manchi.

(105) Komisija stoga zaključuje da je regija Kastilja-La Mancha dodjelom ugovora društvu Telecom CLM dodijelila prednost koja ne bi bila dostupna u uobičajenim tržišnim uvjetima.

5.1.4. *Selektivnost*

(106) Kako bi bila u okviru područja primjene članka 107. stavka 1. UFEU-a, državnom mjerom mora se u povoljniji položaj stavljati „određen[e] poduzetnik[e] ili proizvodnj[u] određene robe". Mjerom se Telecom CLM stavlja u povoljniji položaj kao jedini primatelj potpore.

(107) Mjera je usmjerena na jednog poduzetnika koji djeluje u sektoru elektroničkih komunikacija, isključujući sva ostala poduzeća koja posluju u tom sektoru. Nadalje, mjera je ograničena na upotrebu od strane operatora osnovne širokopojasne mreže i ne odnosi se na upravljanje općom infrastrukturom koje bi bilo otvoreno svima na nediskriminirajućoj osnovi.

(108) Budući da se ovaj predmet odnosi na pojedinačnu mjeru potpore, dovoljno je utvrditi gospodarsku prednost (vidjeti uvodne izjave od 95. do 105.) kako bi se potkrijepila pretpostavka da je mjera selektivna ([44]). U svakom slučaju čini se da drugi poduzetnici iz istog sektora ili drugih sektora u usporedivoj činjeničnoj i pravnoj situaciji ne ostvaruju korist od iste prednosti.

(109) Komisija stoga zaključuje da je mjera selektivna.

5.1.5. *Učinak na trgovinu i tržišno natjecanje*

(110) Javna potpora poduzetnicima predstavlja državnu potporu u skladu s člankom 107. stavkom 1. UFEU-a samo ako „narušava ili prijeti da će narušiti tržišno natjecanje", i to samo „u mjeri u kojoj utječe na trgovinu među državama članicama". U skladu sa sudskom praksom sudova Unije koncept „[učinka] na trgovinu među državama članicama" povezan je s pojmom narušavanja tržišnog natjecanja, a oba su često neraskidivo povezana. U tom pogledu, Sud je naveo da „ako se financijskom potporom koju država članica dodijeli jača položaj poduzetnika u odnosu na ostale konkurentske poduzetnike u trgovini unutar Zajednice, smatra se da ta potpora utječe na tu trgovinu" ([45]).

(111) Sektor širokopojasnog pristupa u Španjolskoj ima pristup znatnom privatnom financiranju za razvoj osnovnih širokopojasnih mreža i upravljanje njima u cijeloj zemlji. Stoga nije isključen učinak na trgovinu i narušavanje tržišnog natjecanja.

(112) Razvoj infrastrukture za osnovne širokopojasne mreže i upravljanje njome predstavlja uslugu u liberaliziranom sektoru u kojem obično postoji ili bi moglo postojati tržišno natjecanje. Telecom CLM obavlja gospodarsku djelatnost u tom sektoru, a regija Kastilja-La Mancha dodijelila mu je financijsku prednost, što bi moglo poboljšati njegov konkurentski položaj u usporedbi s drugim poduzetnicima iz tog sektora.

([44]) Vidjeti predmete C-15/14 P, *Komisija* protiv *MOL-a*, EU:C:2015:362, točka 60.; C-270/15 P *Belgija* protiv *Komisije*, EU:C:2016:489, točka 49.; T-314/15 *Grčka* protiv *Komisije*, EU:T:2017:903, točka 79.

([45]) Presuda Prvostupanjskog suda od 4. travnja 2001., u predmetu T-288/97, *Regione Friuli Venezia Giulia protiv Komisije*, ECLI:EU:T:2001:115, točka 41.

(113) Intervencija regije Kastilje-La Manche u razvoj osnovne širokopojasne mreže i upravljanje njome u 461 ruralnom okrugu općina u regiji koji nema širokopojasni pristup promijenila je postojeće tržišne uvjete. Zbog te mjere fizičke osobe i poduzetnici s poslovnim nastanom u tim područjima mogli su umjesto drugih, možda skupljih alternativnih tržišnih rješenja, kao što su satelitske veze, odabrati pretplatu na osnovne širokopojasne usluge koje pruža Telecom CLM, među ostalim uslugu prijenosa govora putem internetskog protokola.

(114) Poduzetnici koji djeluju u području razvoja i upravljanja infrastrukturom za osnovne širokopojasne mreže i pružanja maloprodajnih širokopojasnih usluga mogu se natjecati u trgovini unutar Unije jer su mnogi od njih aktivni u više država članica. Tržišta elektroničkih komunikacijskih usluga (uključujući veleprodajna i maloprodajna tržišta širokopojasnog pristupa) otvorena su za tržišno natjecanje između operatora i pružatelja usluga. Stoga se može smatrati da financijska prednost društva Telecom CLM utječe na druge poduzetnike koji posluju na tim tržištima i u više država članica.

(115) Komisija je stoga zaključila da se mjerom moglo narušiti tržišno natjecanje i utjecati na trgovinu među državama članicama.

5.1.6. *Zaključak*

(116) Komisija je stoga zaključila da mjera predstavlja državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

5.2. **Zakonitost potpore**

(117) Kraljevina Španjolska nije obavijestila Komisiju o mjeri u skladu s člankom 108. stavkom 3. UFEU-a (vidjeti uvodnu izjavu 30.). Komisija stoga zaključuje da je mjera nezakonita.

5.3. **Spojivost potpore**

(118) Komisija je ocijenila spojivost potpore u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) UFEU-a i na temelju Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009., a ne na temelju članka 106. stavka 2. UFEU-a ili Uredbe o općem skupnom izuzeću ([46]).

(119) Članak 106. stavak 2. UFEU-a pruža pravnu osnovu za ocjenu spojivosti državne potpore za usluge od općeg gospodarskog interesa. U njemu se navodi da poduzetnici kojima je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa ili koji su po svojoj naravi monopoli koji ostvaruju prihod podliježu pravilima o tržišnom natjecanju. Međutim, Komisija je zaključila da društvu Telecom CLM nije povjerena usluga od općeg gospodarskog interesa kad mu je regija Kastilja-La Mancha dodijelila ugovor u kolovozu 2010. Nadalje, Komisija je utvrdila da društvu Telecom CLM nisu povjerene nikakve druge obveze pružanja javne usluge pri dodjeli ugovora, a ugovor nije sadržavao mehanizam naknade ni parametre za izračun, kontrolu i reviziju naknade (vidjeti uvodne izjave od 87. do 94.).

(120) U skladu s člankom 58. stavkom 1. Uredbe o općem skupnom izuzeću ([47]) ta se uredba primjenjuje na pojedinačne potpore dodijeljene prije njezina stupanja na snagu ako potpora ispunjava sve uvjete utvrđene u uredbi, osim članka 9. U skladu s člankom 52. stavkom 1. Uredbe o općem skupnom izuzeću koji je tada bio na snazi potpore za ulaganje u razvoj širokopojasne mreže spojive su s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. UFEU-a i izuzimaju se od obveze prijave iz članka 108. stavka 3. UFEU-a ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni u članku 52. i poglavlju I. te uredbe. U skladu s člankom 52. stavkom 2. Uredbe o općem skupnom izuzeću prihvatljivi su samo troškovi ulaganja. Međutim, Telecom CLM nije postao vlasnik uvedene osnovne širokopojasne mreže (vidjeti uvodnu izjavu 10.), zbog čega Komisija smatra da Telecom CLM nije imao nikakve troškove ulaganja. Nadalje, člankom 52. stavkom 3. Uredbe o općem skupnom izuzeću zahtijeva se provedba otvorenog javnog savjetovanja kako bi se provjerilo jesu li ciljna područja doista bila „bijela" područja za osnovni širokopojasni pristup. S obzirom na to da je regija Kastilja-La Mancha provela samo bilateralna savjetovanja sa svim operatorima širokopojasne mreže za koje joj je bilo poznato da obavljaju gospodarsku djelatnost u regiji (vidjeti uvodnu izjavu 12.), nije ispunjen ni taj zahtjev iz Uredbe o općem skupnom izuzeću. Stoga mjera ne ulazi u područje primjene Uredbe o općem skupnom izuzeću.

([46]) Vidjeti bilješku 21.
([47]) Vidjeti bilješku 21.

(121) U članku 107. stavku 3. točki (c) UFEU-a navedeno je da se „potpore za olakšavanje razvoja određenih gospodarskih djelatnosti ili određenih gospodarskih područja ako takve potpore ne utječu negativno na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu" mogu smatrati spojivima s unutarnjim tržištem. Nadalje, Smjernice o širokopojasnim mrežama iz 2009. ([48]) standard su za ocjenjivanje državnih potpora za uvođenje osnovnih širokopojasnih mreža dodijeljenih od 1. listopada 2009. do 26. siječnja 2013.

(122) Da bi se potpora proglasila spojivom, moraju biti ispunjena dva uvjeta: prvo, mora biti namijenjena za olakšavanje razvoja određenih gospodarskih djelatnosti ili određenih gospodarskih područja te, drugo, ne smije negativno utjecati na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu ([49]).

(123) U okviru prvog uvjeta Komisija ispituje:

(a) gospodarsku djelatnost koja se olakšava potporom;

(b) poticajni učinak potpore, u smislu da se njome mijenja ponašanje predmetnih poduzetnika tako da počnu obavljati dodatnu djelatnost koju ne bi obavljali bez potpore ili koju bi obavljali na ograničen ili drukčiji način ili na drugoj lokaciji;

(c) moguću povredu bilo koje odredbe prava Unije povezanu s potporom.

(124) U okviru drugog uvjeta Komisija ocjenjuje pozitivne učinke potpore na razvoj djelatnosti koje se njome podupiru i negativne učinke koje mjera može imati na unutarnje tržište u smislu narušavanja tržišnog natjecanja i negativnih učinaka na trgovinu koje je ta mjera uzrokovala. U tom pogledu Komisija ocjenjuje:

(a) pozitivne učinke potpore;

(b) je li potpora potrebna i usmjerena na situaciju u kojoj se potporom može ostvariti ključno poboljšanje koje tržište ne može samo ostvariti, primjerice otklanjanjem tržišnog nedostatka ili rješavanjem važnih problema u pogledu jednakosti;

(c) je li potpora odgovarajući instrument politike za postizanje njezina cilja;

(d) je li potpora razmjerna i ograničena na minimum potreban za postizanje njezina cilja i potiče li dodatna ulaganja ili aktivnosti na predmetnom području;

(e) negativne učinke potpore na tržišno natjecanje i trgovinu među državama članicama.

(125) Kao posljednji korak Komisija utvrđene negativne učinke potpore na unutarnje tržište uspoređuje s pozitivnim učincima potpore na podupirane gospodarske djelatnosti.

Prvi uvjet

5.3.1. *Olakšavanje razvoja gospodarske djelatnosti*

(126) Mjerom se podupire razvoj gospodarskih djelatnosti uvođenja osnovne širokopojasne mreže, upravljanja njome i pružanja maloprodajnih širokopojasnih usluga u okruzima općina u regiji Kastilji-La Manchi u kojima širokopojasni pristup nije bio dostupan i u kojima uvođenje širokopojasne mreže nije bilo ni očekivano ni planirano (vidjeti uvodnu izjavu 12.). Mjerom je izričito predviđeno da korisnik mjere krajnjim korisnicima pruža i širokopojasne usluge na maloprodajnoj razini (vidjeti uvodnu izjavu 10.) te da krajnjim korisnicima u takvim područjima osigura dostupnost širokopojasnih usluga pri brzini preuzimanja od najmanje 2 Mbps i brzini prijenosa od najmanje 512 Kbps (vidjeti uvodnu izjavu 17.). Osim toga, korisnik je morao ponuditi uslugu prijenosa govora putem internetskog protokola i osigurati točku za međumrežno povezivanje na kojoj bi treći operatori imali veleprodajni pristup mreži (vidjeti uvodnu izjavu 18.). Mjerom se stoga riješilo stanje na tržištu koje je potrošačima i poduzećima u ciljnim područjima onemogućavalo pristup elektroničkim komunikacijskim uslugama, čime se povećala gospodarska konkurentnost ciljnih područja.

([48]) Vidjeti bilješku 6.

([49]) Presuda Suda od 22. rujna 2020. u predmetu C-594/18 P, *Austrija* protiv *Komisije*, ECLI:EU:C:2020:742, točka 19.

(127) Komisija potvrđuje da je mjera pridonijela razvoju tih gospodarskih djelatnosti podupiranjem dostupnosti osnovne širokopojasne mreže i usluga u tim ciljnim područjima te nametanjem obveze korisniku da osigura i. pružanje širokopojasnih usluga krajnjim korisnicima pri brzini preuzimanja od najmanje 2 Mbps i brzini prijenosa od najmanje 512 Kbps, uključujući uslugu prijenosa govora putem internetskog protokola te ii. veleprodajni pristup osnovnoj širokopojasnoj mreži putem točke za međumrežno povezivanje.

5.3.2. *Učinak poticaja*

(128) Komisija je ispitala bi li se pružanje osnovne širokopojasne mreže, uključujući pružanje maloprodajnih širokopojasnih usluga, među ostalim usluge prijenosa govora putem internetskog protokola krajnjim korisnicima u razdoblju od pet plus dvije godine, provelo u istom roku bez ikakve državne potpore ([50]).

(129) Analiza tržišta i savjetovanja sa svim uključenim dionicima koje je regija Kastilja-La Mancha provela prije pokretanja natječajnog postupka pokazali su da u ciljnim područjima ne postoji širokopojasna infrastruktura te da u tri do četiri godine nakon savjetovanja nisu planirana ulaganja u razvoj širokopojasne mreže u tim područjima (vidjeti uvodnu izjavu 12.). Time je osigurano da se mjerom obuhvate samo okruzi općina u regiji Kastilji-La Manchi koji nisu bili obuhvaćeni širokopojasnom mrežom u vrijeme kad je osnovna širokopojasna mreža za koju je dodijeljena potpora počela raditi u rujnu 2012. Stoga bez mjere krajnjim korisnicima u ciljnim područjima ne bi bile dostupne maloprodajne širokopojasne usluge, među ostalim usluga prijenosa govora putem internetskog protokola.

(130) Nadalje, Kraljevina Španjolska i korisnik tvrde da upravljanje osnovnom širokopojasnom mrežom u ciljnim područjima nije bilo profitabilno (vidjeti uvodne izjave 51. i 68.). Komisija stoga smatra da rad osnovne širokopojasne mreže i pružanje širokopojasnih usluga krajnjim korisnicima u ciljnim područjima, među ostalim usluge prijenosa govora putem internetskog protokola, ne bi bili uvedeni u istom roku bez potpore te da je potpora stoga dovela do promjene odluka o ulaganju operatora koji su sudjelovali u natječaju, uključujući Telecom CLM.

(131) Prema tome Komisija zaključuje da mjera ima poticajni učinak.

5.3.3. *Usklađenost s drugim odredbama prava Unije*

(132) Ako mjera državne potpore, s njom povezani uvjeti ili djelatnost koja se njome financira podrazumijevaju kršenje neke odredbe ili općih načela prava Unije, potpora se ne može ocijeniti spojivom s unutarnjim tržištem.

(133) Komisija nije upoznata s mogućim kršenjem prava Unije koje bi spriječilo da se mjera ocijeni spojivom s unutarnjim tržištem.

Drugi uvjet

5.3.4. *Pozitivni učinci potpore*

(134) Svih 461 ciljnih područja obuhvaćenih mjerom bili su ruralni okruzi općina u regiji Kastilji-La Manchi s prosječno samo 35 stanovnika. Regija Kastilja-La Mancha dodijelila je potporu društvu Telecom CLM samo za uvođenje osnovne širokopojasne mreže i upravljanje njome, koji su neodvojivo povezani zbog činjenice da su natječajnim ugovorom obuhvaćene obje aktivnosti bez mogućnosti podjele u tim područjima u kojima krajnji korisnici još nisu imali pristup maloprodajnim širokopojasnim uslugama i u kojima uvođenje širokopojasne mreže nije bilo ni očekivano ni planirano do trenutka kad je osnovna širokopojasna mreža za koju je dodijeljena potpora počela raditi u rujnu 2012. (vidjeti uvodnu izjavu 12.). Mjerom se krajnjim korisnicima u tim područjima osigurao pristup osnovnim širokopojasnim uslugama pri brzini preuzimanja od najmanje 2 Mbps i brzini prijenosa od najmanje 512 Kbps, među ostalim usluzi prijenosa govora putem internetskog protokola, od početka rada mreže u rujnu 2012. (vidjeti uvodnu izjavu 17.). Telecom CLM dvaput je poboljšao značajke mreže, prvo povećanjem brzine preuzimanja na najmanje 5 Mbps 28. travnja 2014., a zatim povećanjem brzine preuzimanja na najmanje 10 Mbps 4. svibnja 2018. (vidjeti uvodnu izjavu 29.).

([50]) Smjernice o širokopojasnim mrežama iz 2009. (bilješka 6.), točka 50.

(135) Širok i cjenovno pristupačan pristup širokopojasnim mrežama i uslugama bio je ključan za doprinos širokopojasne tehnologije rastu i inovacijama u svim sektorima gospodarstva te socijalnoj i teritorijalnoj koheziji već 2010.

(136) Komisija je u to vrijeme dosljedno razlikovala područja u kojima širokopojasna infrastruktura nije postojala ili nije bilo vjerojatno da će se razviti u kratkoročnom razdoblju (bijela područja), područja u kojima je prisutan samo jedan operator širokopojasne mreže (siva područja) i područja u kojima su prisutna najmanje dva pružatelja širokopojasne mreže ili više njih (crna područja) ([51]). Politika Komisije uvijek je bila da je potpora uvođenju širokopojasne mreže u ruralnim i slabo pokrivenim „bijelim" područjima u skladu s postojećim politikama Unije jer se njome promiče teritorijalna, socijalna i gospodarska kohezija te otklanjaju tržišni nedostaci ([52]).

(137) Pružanjem financijske potpore za pružanje širokopojasnih usluga u područjima u kojima širokopojasni pristup nije bio dostupan i u kojima privatni ulagači nisu planirali uvođenje takve infrastrukture u bliskoj budućnosti, koje se općenito tumačilo kao razdoblje od tri godine ([53]), države članice nastoje ostvariti stvarne ciljeve kohezije i gospodarskog razvoja. Stoga je intervencija Kraljevine Španjolske bila u skladu sa zajedničkim interesom.

(138) Nadalje, Komisija je u svojoj strategiji Europa 2020. ([54]) u ožujku 2010. predstavila vodeću inicijativu „Digitalna agenda za Europu" čiji je „cilj ostvariti održive gospodarske i socijalne koristi od jedinstvenog digitalnog tržišta na temelju brzog i vrlo brzog interneta i interoperabilnih aplikacija uz širokopojasni pristup za sve do 2013., pristup mnogo većim brzinama pristupa internetu (30 Mbps ili više) za sve do 2020. i 50 % ili više europskih kućanstava s pretplatom na internet brzine iznad 100 Mbps." ([55]) (naknadno istaknuto). U prilog tom cilju Komisija se obvezala „[p]romicati pristup internetu i njegovo prihvaćanje od strane svih europskih građana, posebno mjerama za potporu digitalnoj pismenosti i pristupačnosti" ([56]).

(139) Stoga se potporom regije Kastilje-La Manche promicalo i nastojalo ostvariti teritorijalnu, socijalnu i gospodarsku koheziju. Osim toga, pridonijela je postizanju cilja Digitalne agende da se do 2013. svima omogući širokopojasni pristup.

(140) Komisija stoga zaključuje da je potpora imala pozitivne učinke u ciljnim područjima.

5.3.5. *Nužnost potpore: izostanak rezultata tržišta zbog tržišnih nedostataka*

(141) Državna potpora može se smatrati potrebnom ako može dovesti do značajnog poboljšanja koje samo tržište ne ostvaruje. Mjerama državne potpore mogu se, u određenim uvjetima, ispraviti tržišni nedostaci i tako poboljšati učinkovito funkcioniranje tržišta te povećati konkurentnost.

(142) Tržišni nedostatak postoji ako tržišta prepuštena sama sebi, bez javne intervencije, ne mogu dovesti do učinkovitih rezultata za društvo. To se može dogoditi, na primjer, kad se određena ulaganja ne poduzimaju iako bi njihova ekonomska korist za društvo bila veća od troška.

(143) Ciljna područja mjere bili su okruzi općina u regiji Kastilji-La Manchi u kojima krajnji korisnici nisu imali pristup osnovnim širokopojasnim uslugama i u kojima uvođenje širokopojasne mreže nije bilo ni očekivano ni planirano do trenutka kad je osnovna širokopojasna mreža za koju je dodijeljena potpora počela raditi u rujnu 2012. (vidjeti uvodnu izjavu 12.).

(144) U tom pogledu regija Kastilja-La Mancha osigurala je dostupnost osnovne širokopojasne mreže i maloprodajnih širokopojasnih usluga u ciljnim područjima, među ostalim usluge prijenosa govora putem internetskog protokola, koje se ne bi pružale bez potpore u okviru mjere. Ostvarivi prihodi od iskorištavanja mreže i pružanja maloprodajnih usluga, među ostalim usluge prijenosa govora putem internetskog protokola, bili su znatno manji u ciljnim područjima mjere nego drugdje u Španjolskoj zbog vrlo niske populacije u tim područjima koja su imala prosječno samo 35 stanovnika i ukupno 16 000 stanovnika. S obzirom na to da je maksimalni raspoloživi proračun za projekt iznosio 16 milijuna EUR, 461 ciljno područje podijeljeno je na 311 obveznih područja pokrivenosti i 150 dodatnih neobveznih područja pokrivenosti (vidjeti uvodnu izjavu 13.).

([51]) Smjernice o širokopojasnim mrežama iz 2009. (bilješka 6.), točke 37. i 40.
([52]) Smjernice o širokopojasnim mrežama iz 2009. (bilješka 6.), točka 41.
([53]) Smjernice o širokopojasnim mrežama iz 2009. (bilješka 6.), točka 42.
([54]) Komunikacija Komisije „Europa 2020.": Strategija za pametan, održiv i uključiv rast, 3.3.2010., COM(2010) 2020 final (Komunikacija „Europa 2020.").
([55]) Komunikacija „Europa 2020.", str. 14.
([56]) Isto.

(145) S obzirom na situaciju krajnjih korisnika u ciljnim područjima mjere koji 2010. uopće nisu imali širokopojasni pristup, mjera je pridonijela cilju omogućivanja širokopojasnog pristupa za sve do 2013. To je bilo potrebno kako bi se uspostavilo jedinstveno digitalno tržište te osiguralo da svi stanovnici mogu sudjelovati u njemu i imati koristi od njega. Nadalje, kako je navedeno u uvodnoj izjavi 136., Komisija je smatrala da se potporom za uvođenje širokopojasne mreže u ruralnim i slabo pokrivenim „bijelim" područjima promiče teritorijalna, socijalna i gospodarska kohezija te otklanjaju tržišni nedostaci.

(146) Kad je riječ o zaključku regije Kastilje-La Manche da su svih 461 ciljnih područja bila „bijela" područja u smislu Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009., Komisija smatra da je Kraljevina Španjolska dokazala da je regija Kastilja-La Mancha opravdano donijela taj zaključak. Kraljevina Španjolska tvrdi da nalazi iz odluke CMT-a i rezultati mapiranja regije Kastilje-La Manche nisu bili proturječni (vidjeti uvodnu izjavu 58.). Kraljevina Španjolska objasnila je da je regija Kastilja-La Mancha definirala svih 461 ciljnih područja na razini okruga općina. Iako su neki od tih okruga bili dio širih područja koja su već djelomično bila pokrivena osnovnim širokopojasnim mrežama, konkretni okruzi koji čine 461 ciljno područje nisu bili pokriveni. S druge strane, odluka CMT-a temeljila se na analizi provedenoj na razini općine i područje je kategorizirano kao „sivo" ako je postojeća širokopojasna pokrivenost općine bila 50 % ili više (čak i ako je pokrivenost određenih okruga unutar te općine bila manja).

(147) Komisija stoga zaključuje da je potpora bila potrebna kako bi se potaknuo razvoj predmetnih gospodarskih djelatnosti i ostvarilo značajno poboljšanje u ruralnim i nedovoljno pokrivenim „bijelim" područjima u smislu Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009. koje samo tržište ne bi ostvarilo. Stoga je mjerom riješen tržišni nedostatak u ciljnim područjima.

5.3.6. *Prikladnost državnih potpora kao instrumenta politike*

(148) Potpora mora biti odgovarajući instrument politike za rješavanje problema izostanka rezultata tržišta zbog tržišnih nedostataka.

(149) Kao što je potvrđeno analizom tržišta i savjetovanjima s uključenim dionicima koja je regija Kastilja-La Mancha provela prije javnog natječaja, problem svih 461 ciljnih područja bio je u tome što nisu bili pokriveni širokopojasnom mrežom, a sudionici na tržištu nisu planirali pružati osnovne širokopojasne usluge u tim područjima u tri do četiri godine nakon savjetovanja.

(150) Prema mišljenju Kraljevine Španjolske *ex ante* regulacija nije dovela do dostatnih ulaganja da bi se smanjio „digitalni jaz" u tim ciljnim područjima u regiji.

(151) Iako se *ex ante* regulacijom može olakšati učinkovito tržišno natjecanje, posebno na proizvodnim i zemljopisnim tržištima na kojima određeni poduzetnik ima značajnu tržišnu snagu, nije bila dovoljna da bi se omogućilo pružanje širokopojasnih usluga u ciljnim područjima projekta. U tim područjima nisu postojale širokopojasne mreže ni planovi za komercijalna ulaganja te nisu bile dostupne maloprodajne širokopojasne usluge jer se predviđala posebno niska inherentna profitabilnost ulaganja u tim područjima zbog velike raspršenosti mnogih ciljnih područja i njihova vrlo malog stanovništva od prosječno samo 35 stanovnika po području.

(152) Isto tako, mjere na strani potražnje u korist usluga širokopojasnog pristupa (kao što su vaučeri za krajnje korisnike) mogu povećati stopu raširenosti širokopojasnog pristupa te bi ih trebalo poticati kao alternativu ili dopunu drugim javnim mjerama. Međutim, u ovom slučaju nisu mogle riješiti problem nedostatka širokopojasnog pristupa jer bi i dalje bilo potrebno uvesti infrastrukturu, a broj stanovnika ciljnih područja bio je toliko malen da mjere na strani potražnje nisu mogle privući privatna ulaganja u osnovnu širokopojasnu infrastrukturu u 461 ciljnom području.

(153) S obzirom na to da se profitabilnost uvođenja osnovne širokopojasne mreže i upravljanja njome u ciljnim područjima smatrala negativnom, regija Kastilja-La Mancha smatrala je da ne postoji alternativa dodjeli javnih sredstava kako bi se osiguralo pružanje maloprodajnih usluga u ciljnim područjima.

(154) Komisija stoga zaključuje da je državna potpora prikladan instrument politike za rješavanje tržišnog nedostatka u tim područjima.

5.3.7. *Proporcionalnost: potpora ograničena na potreban minimum*

(155) Potpora se smatra razmjernom ako je njezin iznos ograničen na potreban minimum i ako se moguće narušavanje tržišnog natjecanja svede na najmanju moguću mjeru. Pri ocjenjivanju proporcionalnosti mjera u „bijelim" područjima u skladu sa Smjernicama o širokopojasnim mrežama iz 2009. trebalo je ispuniti nekoliko potrebnih uvjeta kako bi se državna potpora o kojoj je riječ i moguće narušavanje tržišnog natjecanja sveli na najmanju moguću mjeru.

5.3.7.1. Iscrpno mapiranje i analiza pokrivenosti

(156) Države članice trebale bi jasno utvrditi koja će zemljopisna područja biti obuhvaćena predmetnom mjerom potpore ([57]). Usporednom analizom uvjeta i strukture tržišnog natjecanja koji prevladavaju u određenom području te savjetovanjem sa svim dionicima na koje se relevantna mjera odnosi države članice smanjuju narušavanje tržišnog natjecanja s postojećim pružateljima usluga i onima koji već imaju planove za ulaganja u bliskoj budućnosti te omogućuju tim ulagačima da planiraju svoje aktivnosti.

(157) Komisija je izrazila sumnju u mapiranje koje je regija Kastilja-La Mancha provela u odluci o pokretanju postupka od 19. srpnja 2017. Sumnje su se odnosile na: i. ispravnost savjetovanja s dionicima koja je regija Kastilja-La Mancha provela prije pokretanja mjere, među ostalim činjenicu da nije provedeno savjetovanje s podnositeljem pritužbe; i ii. ispravnost kategorizacije 461 ciljnog područja mjere kao „bijelih" područja u smislu Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009., uzimajući u obzir nalaze CMT-a iz njegove odluke od 23. lipnja 2011. (vidjeti uvodnu izjavu 48. ove Odluke i uvodnu izjavu 30. odluke o pokretanju postupka). Međutim, nakon temeljite istrage Komisija smatra da su ozbiljne sumnje koje je preliminarno izrazila otklonjene.

(158) Kad je riječ o savjetovanju s relevantnim dionicima, Komisija smatra da je regija Kastilja-La Mancha provela analizu tržišta u pogledu postojećih širokopojasnih mreža u toj regiji te jasno utvrdila područja bez širokopojasnih mreža i maloprodajnih usluga širokopojasnog pristupa na način koji je u skladu sa Smjernicama o širokopojasnim mrežama iz 2009. (vidjeti uvodnu izjavu 12.).

(159) Prvo, analiza tržišta koju je provela regija Kastilja-La Mancha temeljila se na informacijama primljenima u okviru bilateralnih savjetovanja sa svim operatorima širokopojasnih mreža za koje je regiji Kastilji-La Manchi bilo poznato da posluju u regiji. Informacije dobivene u okviru tih bilateralnih savjetovanja omogućile su regiji da mapira postojeću infrastrukturu i sazna za planove operatora širokopojasnih mreža za uvođenje infrastrukture u sljedeće tri do četiri godine.

(160) Drugo, regija Kastilja-La Mancha analizirala je sve godišnje teritorijalne planove za uvođenje infrastrukture koje su mrežni operatori registrirani pri CMT-u dostavili prethodnih godina. Analiza je pokazala da u ciljnim područjima nisu djelovali postojeći pružatelji usluga te da nijedan pružatelj usluga nije planirao ulaganja u tim područjima u bliskoj budućnosti. Relevantna ciljna područja zatim su navedena u obavijesti o nadmetanju i njezinim prilozima ([58]).

(161) Iako točni zahtjevi za temeljito savjetovanje sa svim dionicima na koje se mjera odnosi nisu bili definirani u Smjernicama o širokopojasnim mrežama iz 2009., tadašnja je praksa u tom sektoru, koju je Komisija prihvatila, bila provoditi izravna i pojedinačna savjetovanja s poznatim operatorima o njihovoj postojećoj infrastrukturi i budućim planovima uvođenja infrastrukture. Taj se pristup u drugim odlukama Komisije smatra dostatnim za nepodnošenje prigovora ([59]). Regija Kastilja-La Mancha kontaktirala je sve operatore elektroničkih komunikacijskih usluga za koje joj je bilo poznato da obavljaju gospodarsku djelatnost u regiji (odnosno društva registrirana pri CMT-u kao operatori elektroničkih komunikacijskih usluga koja su dostavljala redovita izvješća o uvođenju infrastrukture). Javno savjetovanje koje je propisano naknadnim Smjernicama o širokopojasnim mrežama iz 2013. ([60]) nije bilo propisano Smjernicama o širokopojasnim mrežama iz 2009. da bi se mjera mogla smatrati spojivom s unutarnjim tržištem.

([57]) Smjernice o širokopojasnim mrežama iz 2009. (bilješka 6.), točka 51. podtočka (a).

([58]) Nakon objave popisa ciljnih područja za natječajni postupak, neki su operatori regiji Kastilji-La Manchi dostavili informacije da će određena područja u bliskoj budućnosti biti pokrivena širokopojasnim mrežama te su zbog toga isključena iz ciljnih područja.

([59]) Vidjeti, primjerice, Odluku Komisije C (2010)9171 final od 10. prosinca 2010. o državnoj potpori u predmetu N336/2010 – *Austrijski savezni širokopojasni program*, dostupna na: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/237158/237158_1182946_31_3.pdf.

([60]) Vidjeti bilješku 23.

(162) Treće, regija Kastilja-La Mancha nije se morala savjetovati s podnositeljem pritužbe kao dionikom prije objave obavijesti o nadmetanju. Regija Kastilja-La Mancha znala je za podnositelja pritužbe, ali samo kao pružatelja potpore za usluge emitiranja i televizije. Podnositelj pritužbe nije registriran pri CMT-u kao operator elektroničkih komunikacijskih usluga i nikad nije djelovao u tom svojstvu (vidjeti odjeljak 2.8.). Stoga nije bilo razloga da se regija Kastilja-La Mancha savjetuje s podnositeljem pritužbe o predmetnom projektu.

(163) Komisija stoga zaključuje da su početne sumnje izražene u odluci o pokretanju postupka otklonjene te da je detaljna analiza mapiranja i pokrivenosti koju je provela regija Kastilja-La Mancha u skladu sa Smjernicama o širokopojasnim mrežama iz 2009.

5.3.7.2. Otvoreni natječajni postupak

(164) Provedbom otvorenog natječaja osigurava se transparentnost za sve ulagače koji žele dostaviti ponudu za realizaciju subvencioniranog projekta ([61]). Jednako i nediskriminirajuće postupanje prema svim ponuditeljima nužan je uvjet za otvoreni natječaj.

(165) U odluci o pokretanju postupka Komisija je izrazila sumnju u to da je natječajni postupak bio u skladu s odredbama Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009. o transparentnosti. Smatrala je da su se kriteriji za odabir ponude koje je upotrijebila regija Kastilja-La Mancha u znatnoj mjeri oslanjali na kriterije subjektivne ocjene (vidjeti uvodnu izjavu 48. ove Odluke i uvodnu izjavu 31. odluke o pokretanju postupka).

(166) Nakon službenog istražnog postupka Komisija je utvrdila da je poziv na dostavu ponuda objavljen u Službenom listu regije Kastilje-La Manche 13. svibnja 2010. te da su svi poduzetnici registrirani kao operatori elektroničkih komunikacijskih usluga pri CMT-u mogli dostaviti ponudu (vidjeti uvodnu izjavu 11.).

(167) Kriteriji za odabir ponude koje je primijenila regija Kastilja-La Mancha bili su navedeni i detaljno objašnjeni u „Posebnim administrativnim specifikacijama" i „Posebnim tehničkim specifikacijama" te su stoga utvrđeni unaprijed, odnosno prije objave poziva na dostavu ponuda. Regija Kastilja-La Mancha odabrala je metodu „ekonomski najpovoljnije ponude" umjesto metode najniže cijene, što je uobičajena praksa za složenije i veće projekte. Kriterijima za odabir ponude predviđen je sustav bodovanja od najviše 100 bodova. Ispunjavanjem „objektivnih kriterija", kao što su broj dodatnih kućanstava obuhvaćenih novom mrežom, kvaliteta ponuđenih maloprodajnih usluga, iznos potrebnih sredstava itd. moglo se ostvariti ukupno 64 boda. Ispunjavanjem „subjektivnih kriterija" moglo se ostvariti ukupno 36 bodova, pri čemu je regija Kastilja-La Mancha ocjenjivala: i. predloženo tehnološko rješenje, ii. predloženo upravljanje infrastrukturom i problemima, iii. predloženi stupanj pomoći i potpore ponuditelja u postupku vraćanja mreže regiji Kastilji-La Manchi nakon isteka ugovora, iv. potencijalnu obvezujuću ponudu za kupnju mreže od regije Kastilje-La Manche nakon isteka ugovora i v. detaljnost ponuditeljeva plana za povrat mreže (vidjeti uvodnu izjavu 15.).

(168) Ponderi dodijeljeni svakom kriteriju za odabir ponude jasno su navedeni u „Posebnim administrativnim specifikacijama", u kojima se navodi najveći broj bodova koji su se mogli ostvariti za svaki kriterij i potkriterij za odabir ponude (vidjeti uvodnu izjavu 16.).

(169) Komisija primjećuje da su „subjektivni kriteriji" zapravo kvalitativni kriteriji koji su povezani s predmetom postupka te se odnose na tehničke i funkcionalne značajke buduće mreže, održavanje, upravljanje itd. Primjena tih kriterija dopuštena je pravilima o javnoj nabavi ako je ponderiranje svakog kriterija unaprijed utvrđeno i transparentno, kao u ovom slučaju.

(170) Osim toga, svi kriteriji, uključujući „subjektivne kriterije", bili su povezani s predmetom ponude i navedeni u natječajnoj dokumentaciji. „Subjektivni kriteriji" ne čine se neprikladnima s obzirom na to da je regija Kastilja-La Mancha trebala postati vlasnicom osnovne širokopojasne infrastrukture koju je trebalo uvesti i bilo je izgledno da će morati preuzeti upravljanje mrežom nakon isteka dodijeljenog ugovora.

(171) Stoga se smatra da su „subjektivni kriteriji" regije Kastilje-La Manche bili dovoljno transparentni da ih primjenjuje na objektivan, konkretan i ujednačen način.

([61]) Smjernice o širokopojasnim mrežama iz 2009. (bilješka 6.), točka 51. podtočka (b).

(172) Komisija stoga zaključuje da je regija Kastilja-La Mancha odabrala korisnika u otvorenom natječajnom postupku, u skladu s odredbama Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009. o transparentnosti.

5.3.7.3. Ekonomski najpovoljnija ponuda

(173) U otvorenom natječajnom postupku, kako bi se smanjio iznos potpore koji treba odobriti, pod sličnim ako ne i jednakim uvjetima kvalitete, ponuditelj koji traži najniži iznos potpore trebao bi u načelu dobiti više bodova u okviru opće ocjene njegove ponude ([62]). Međutim, u okviru ekonomski najpovoljnije ponude u obzir se uzima nekoliko kriterija, a ne samo najniža ponuda. Za potrebe određivanja ekonomski najpovoljnije ponude, naručitelj bi trebao unaprijed odrediti relativni ponder koji će dodijeliti svakom odabranom kriteriju.

(174) U odluci o pokretanju postupka Komisija je izrazila sumnje u to da je natječajni postupak bio u skladu s odredbama Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009. kad je riječ o zahtjevima za ekonomski najpovoljniju ponudu, tvrdeći da je kriteriju za odabir ponude koji se odnosio na iznos potpore koji je zatražio ponuditelj dana premala važnost (samo 10/100 bodova, tj. samo 10 % ukupnog broja bodova za sve kriterije za odabir ponude) zbog čega ponude ne bi odgovarale tržišnoj vrijednosti (vidjeti uvodnu izjavu 48. ove Odluke i uvodnu izjavu 31. odluke o pokretanju postupka).

(175) Regija Kastilja-La Mancha navela je i unaprijed priopćila kriterije za odabir ponude i relativni ponder koji je planirala dodijeliti svakom kriteriju (vidjeti uvodne izjave 15. i 16.).

(176) Dvije od pet ponuda podnesenih u otvorenom natječajnom postupku ispunjavale su tehničke zahtjeve navedene u natječajnoj dokumentaciji te ih je regija Kastilja-La Mancha razmotrila u postupku odabira (Telecom CLM i Telefónica S.A.; vidjeti uvodnu izjavu 22.). Ponuda društva Telecom CLM dobila je ukupno 76,13/100 bodova (44,93 boda za „objektivne kriterije" i 31,2 boda za „subjektivne kriterije"), dok je ponuda društva Telefónica dobila ukupno 46,22/100 bodova (26,07 bodova za „objektivne kriterije" i 20,15 bodova za „subjektivne kriterije") (vidjeti uvodne izjave 25. i 26.). U ponudi društva Telecom CLM zatražen je manji iznos potpore nego u ponudi društva Telefónica te joj je stoga dodijeljeno više bodova za taj kriterij (1,76/10 u usporedbi s 0,00/10) (vidjeti uvodne izjave 23. i 26.).

(177) Prema studijama koje je regija Kastilja-La Mancha provela prije pokretanja projekta nije vjerojatno da bi raspoloživi proračun za potporu u iznosu od 16 milijuna EUR bio dovoljan za pokrivanje svih obveznih i neobveznih ciljnih područja (vidjeti uvodnu izjavu 13.). Stoga nije bilo vjerojatno da bi kriterij za odabir ponude koji se odnosio na zatraženi iznos potpore postao važan ili odlučujući čimbenik za ocjenu ekonomski najpovoljnije ponude jer se očekivalo da će većina ponuditelja, ako ne i svi, zatražiti puni iznos dostupne potpore.

(178) Regija Kastilja-La Mancha naposljetku je dodijelila ugovor onom ponuditelju koji je u svojoj ponudi zatražio najniži iznos potpore. Regija Kastilja-La Mancha tom je ponuditelju dodijelila i najveći broj bodova za kriterij za odabir ponude koji se odnosio na zatraženi iznos potpore (1,76/10 u usporedbi s 0/10). Svaki veći ponder za taj kriterij za odabir ponude samo bi išao u korist korisnika potpore.

(179) Komisija stoga više ne smatra da je relativno mali ponder dodijeljen kriteriju za odabir ponude koji se odnosio na iznos zatražene potpore uzrokovao nejednako ili diskriminirajuće postupanje pri primjeni mjere ili da je u konačnici povećao iznos dodijeljene potpore. Komisija zaključuje da je ocjena regije Kastilje-La Manche o ekonomski najpovoljnijoj ponudi stoga bila u skladu sa Smjernicama o širokopojasnim mrežama iz 2009.

5.3.7.4. Tehnološka neutralnost

(180) S obzirom na to da se širokopojasne usluge mogu pružati na različitim mrežnim infrastrukturama koje se temelje na žičanim, bežičnim, satelitskim i mobilnim tehnologijama, države članice ne bi trebale davati prednost nijednoj određenoj tehnologiji ili mrežnoj platformi, osim ako mogu dokazati da za to postoji objektivno opravdanje ([63]). Ponuditelji trebaju imati pravo ponuditi pružanje potrebnih širokopojasnih usluga upotrebom ili kombinacijom bilo koje tehnologije koju smatraju najprikladnijom.

([62]) Smjernice o širokopojasnim mrežama iz 2009. (bilješka 6.), točka 51. podtočka (c).
([63]) Smjernice o širokopojasnim mrežama iz 2009. (bilješka 6.), točka 51. podtočka (d).

(181) U odluci o pokretanju postupka Komisija je izrazila sumnje u pogledu toga da projekt ispunjava uvjete iz Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009. o tehnološkoj neutralnosti, tvrdeći da se čini da je regija Kastilja-La Mancha usmjerila projekt prema određenoj bežičnoj tehnologiji jer je odredila proračun na temelju troškova uvođenja bežične mreže i neizravno poticala upotrebu postojeće infrastrukture određene tehnologije (vidjeti uvodnu izjavu 48. ove Odluke i uvodnu izjavu 32. odluke o pokretanju postupka). Komisija je tijekom službenog istražnog postupka utvrdila sljedeće:

(a) „Posebne tehničke specifikacije" nisu sadržavale ograničenja u pogledu mrežne arhitekture ili tehnologije koju treba upotrebljavati za realizaciju ovog projekta. Prihvatljivost ponuda nije bila uvjetovana uvođenjem određenog tehnološkog rješenja. Ponuditelji su morali osigurati samo usklađenost s brzinama, kvalitetom i uvjetima utvrđenima u „Posebnim tehničkim specifikacijama" (vidjeti uvodne izjave od 17. do 20.).

(b) Tehnološku neutralnost natječaja potvrđuje i ponuda društva Telefónica, za koju je utvrđeno da je prihvatljiva i ispunjava tehničke zahtjeve utvrđene u „Posebnim tehničkim specifikacijama". U toj je ponudi predloženo rješenje za osnovnu širokopojasnu mrežu koje se temeljilo na trima različitim tehnologijama (WiMAX, xDSL i 3G), među ostalim žičanoj tehnologiji (xDSL) (vidjeti uvodnu izjavu 26.). Korisnik se nije oslanjao samo na rješenje WiMAX, već je predložio rješenje koje se djelomično temeljilo na satelitskoj tehnologiji (vidjeti uvodnu izjavu 23.).

(c) Kad je riječ o mogućoj uporabi postojeće infrastrukture DTT-a, „Posebnim tehničkim specifikacijama" dopuštena je samo upotreba pasivne infrastrukture koja je uvedena i upotrijebljena za provedbu plana za prelazak na DTT u regiji Kastilji-La Manchi. Ponuditelji nisu bili obvezni upotrebljavati tu infrastrukturu.

(d) Društvo Telefónica svoje je rješenje uglavnom temeljilo na vlastitoj postojećoj pasivnoj infrastrukturi za mobilne mreže bez upotrebe postojeće mreže DTT-a (vidjeti uvodnu izjavu 26.). Nadalje, svi vlasnici pasivnih infrastrukturnih komponenti mreže DTT-a bili su ugovorno obvezni odobriti pristup toj infrastrukturi trećim stranama za potrebe uspostave osnovne širokopojasne mreže (vidjeti uvodnu izjavu 21.). Pristup pasivnoj infrastrukturi mreže DTT-a stoga je bio dostupan svim potencijalnim ponuditeljima, a ne samo društvu Telecom CLM kao jednom od vlasnika komponenata infrastrukture DTT-a. Time se potvrđuje da je otvoreni natječaj kako je objavljen u svibnju 2010. (vidjeti uvodne izjave od 17. do 20.) bio tehnološki neutralan te je svim ponuditeljima omogućio upotrebu postojeće pasivne infrastrukture DTT-a, no ona nije bila obvezna.

(e) Nadalje, ne može se smatrati da su se omogućivanjem upotrebe infrastrukture postojeće mreže DTT-a ograničila tehnološka rješenja koja se mogu upotrijebiti za uvođenje osnovne širokopojasne mreže. To je zato što se aktivna infrastruktura DTT-a ne može upotrebljavati za osnovnu širokopojasnu mrežu ([64]). Stoga je svako buduće tehnološko rješenje za osnovnu širokopojasnu mrežu moglo upotrebljavati samo pasivnu infrastrukturu mreže DTT-a, tj. odašiljačke centre. Pasivna infrastruktura omogućila bi ugradnju razne aktivne opreme kojom bi se mogla uspostaviti osnovna širokopojasna mreža.

(f) U pogledu tvrdnje da je regija Kastilja-La Mancha odredila proračun za projekt na temelju troškova uvođenja bežične mreže, proračun od 16 milijuna EUR dogovoren je sporazumom o suradnji između Ministarstva okoliša, ruralnih područja i pomorstva te regije Kastilje-La Manche o programu održivog ruralnog razvoja koji je potpisan 12. studenog 2009. Španjolska tijela objasnila su da je riječ o najvećem raspoloživom proračunu za taj projekt, neovisno o tehnološkom rješenju koje će se upotrijebiti.

(g) Regija Kastilja-La Mancha od studenog 2008. provodila je studije o izvedivosti i troškovima uvođenja osnovne širokopojasne mreže koja bi obuhvatila sva „bijela" mjesta u regiji Kastilji-La Manchi i koja je bila usmjerena na rješenje koje se temelji na bežičnoj tehnologiji WiMAX. Rezultati studija pokazali su da bi osnovna širokopojasna mreža temeljena na rješenju WiMAX kojom bi se obuhvatila sva „bijela" mjesta u regiji koštala znatno više od 16 milijuna EUR (vidjeti uvodnu izjavu 13.). Analiza regije Kastilje-La Manche pokazala je da je projekt moguće provesti tako da se raspoloživim proračunom obuhvati većina ciljnih područja koristeći barem jednu od potencijalnih vrsta tehnologije. Međutim, činjenica da su studije provedene na temelju tehnologije WiMAX kao relevantne tehnologije nije trebala ograničiti (i zapravo nije ograničila) tehnološka rješenja koja su predložili ponuditelji (uključujući Telecom CLM).

([64]) To je potvrdio vanjski pravni savjetnik korisnika u svojoj e-poruci upućenoj Komisiji 20. svibnja 2019.

(182) Komisija stoga zaključuje, uzimajući u obzir informacije dobivene tijekom službenog istražnog postupka, da je natječajna dokumentacija bila tehnološki neutralna, pa je projekt ispunjavao uvjete iz Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009. kad je riječ o zahtjevu za tehnološku neutralnost.

5.3.7.5. Upotreba postojeće infrastrukture

(183) U skladu sa Smjernicama o širokopojasnim mrežama iz 2009. države članice bi prema potrebi trebale poticati ponuditelje da upotrebljavaju bilo koju dostupnu postojeću infrastrukturu kako bi se izbjeglo nepotrebno i rasipno udvostručavanje resursa ([65]). Kako bi se pokušao ograničiti gospodarski učinak na postojeće mrežne operatore, potonjima bi trebalo dati mogućnost da svoju infrastrukturu stave na raspolaganje prijavljenom projektu.

(184) Regija Kastilja-La Mancha svim ponuditeljima ponudila je mogućnost upotrebe postojeće infrastrukture DTT-a na temelju koje su mogli dostaviti svoje ponude. S druge strane, od njih nije zahtijevala upotrebu infrastrukture DTT-a. Mrežni operatori mogli su slobodno koristiti vlastitu postojeću infrastrukturu. Na primjer, društvo Telefónica dostavilo je ponudu koja se uvelike temeljila na vlastitoj postojećoj infrastrukturi. Utvrđeno je da je ponuda društva Telefónica prihvatljiva i primljena je u postupak odabira.

(185) Mogućnost upotrebe postojeće infrastrukture DTT-a nije pogodovala društvu Telecom CLM kao jednom od vlasnika dijelova te infrastrukture jer su svi različiti vlasnici infrastrukture DTT-a (tj. brojne različite općine, Telecom CLM i privatno društvo Abertis Telecom S.A.) bili obvezni odobriti pružatelju pristupa mreži pristup toj infrastrukturi za potrebe budućeg uvođenja osnovne širokopojasne mreže. Ni činjenica da je društvo Telecom CLM upravljalo cijelom mrežom DTT-a u regiji nije ga dovela u povoljniji položaj jer se samo pasivna infrastruktura mreže DTT-a mogla upotrijebiti za osnovnu širokopojasnu mrežu, a ne sama oprema za DTT koja je bila podržana prethodnom potporom, koja je bila instalirana na toj pasivnoj infrastrukturi i kojom je upravljao Telecom CLM (vidjeti i uvodnu izjavu 217.).

(186) Komisija zaključuje da je projekt ispunjavao uvjete iz Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009. povezane sa zahtjevom za razmatranje upotrebe postojeće infrastrukture.

5.3.7.6. Učinkovit veleprodajni pristup

(187) Obveza učinkovitog veleprodajnog pristupa treće strane subvencioniranoj infrastrukturi za širokopojasni pristup nužna je sastavnica svake državne mjere kojom se financira izgradnja nove širokopojasne infrastrukture ([66]).

(188) U odluci o pokretanju postupka Komisija je izrazila sumnje u to da je projekt ispunjavao uvjete iz Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009. o veleprodajnom pristupu i određivanju cijene veleprodajnog pristupa, tvrdeći da mjera nije bila pravilno osmišljena *ex ante* jer je CMT naknadno utvrdio da su nakon dodjele ugovora društvu Telecom CLM cijene veleprodajnog pristupa koje je nudio Telecom CLM bile previsoke (vidjeti uvodnu izjavu 48. ove Odluke i uvodnu izjavu 33. odluke o pokretanju postupka).

(189) Natječajna dokumentacija obvezuje uspješnog ponuditelja da osigura barem jednu točku za međumrežno povezivanje kako bi mrežni operatori treće strane mogli upotrebljavati mrežu za pružanje osnovnih širokopojasnih usluga krajnjim korisnicima na maloprodajnoj razini. U klauzuli 4.2. „Posebnih tehničkih specifikacija" regija Kastilja-La Mancha obvezala je ponuditelje da ponude usluge veleprodajnog pristupa i osiguraju da drugi operatori elektroničkih komunikacijskih usluga mogu krajnjim korisnicima u ciljnim područjima na maloprodajnoj razini pružiti osnovne širokopojasne usluge one kvalitete, pouzdanosti i dostupnosti koja je propisana u „Posebnim tehničkim specifikacijama" (vidjeti uvodnu izjavu 18.). Stoga se u natječajnoj dokumentaciji zahtijevao učinkovit veleprodajni pristup trećih osoba infrastrukturi.

([65]) Smjernice o širokopojasnim mrežama iz 2009. (bilješka 6.), točka 51. podtočka (e).
([66]) Smjernice o širokopojasnim mrežama iz 2009. (bilješka 6.), točka 51. podtočka (f).

(190) Ponudom društva Telecom CLM predviđena je uspostava točke za međumrežno povezivanje u Toledu i sadržavala je uvjete za odobravanje pristupa toku bitova mreže mrežnim operatorima trećim stranama (vidjeti uvodnu izjavu 25.). Veleprodajni pristup koji je nudio Telecom CLM nije bio vremenski ograničen. To je omogućilo operatorima trećim stranama da se natječu s društvom Telecom CLM na maloprodajnoj razini, čime se povećao izbor i ojačalo tržišno natjecanje u ciljnim područjima te spriječilo stvaranje lokalnog monopola društva Telecom CLM na usluge.

(191) Kako bi se osigurao učinkovit veleprodajni pristup i smanjilo moguće narušavanje tržišnog natjecanja, ključno je izbjeći prekomjerne veleprodajne cijene ili, nasuprot tome, predatorske cijene ili istiskivanje konkurencije cijenom od strane odabranog ponuditelja. Cijene veleprodajnog pristupa trebale bi se temeljiti na prosječnim objavljenim (reguliranim) veleprodajnim cijenama koje prevladavaju u drugim usporedivim, konkurentnijim područjima zemlje ili Unije ili, ako takvih objavljenih cijena nema, na cijenama koje je nacionalno regulatorno tijelo već utvrdilo ili odobrilo za predmetna tržišta i usluge ([67]).

(192) Društvo Telecom CLM isprva je ponudilo veleprodajni pristup toku bitova mreže za 34,50 EUR, dok su njegove mjesečne maloprodajne cijene krajnjim korisnicima iznosile 37,50 EUR (vidjeti uvodnu izjavu 39.).

(193) CMT je u svojoj odluci od 23. lipnja 2011. zaključio da su ponuđene veleprodajne cijene društva Telecom CLM previše slične cijenama koje je namjeravao naplaćivati krajnjim korisnicima na maloprodajnoj razini za svoje osnovne širokopojasne usluge. CMT je zaključio i da su te cijene veleprodajnog pristupa bile više od ostalih cijena veleprodajnog pristupa toku bitova u sektoru (vidjeti uvodnu izjavu 39.). Nadalje, utvrdio je da bilo koji mrežni operator treća strana koji kupuje pristup osnovnoj širokopojasnoj mreži od društva Telecom CLM na veleprodajnoj razini ne bi mogao ostvariti dobit od pružanja osnovnih širokopojasnih usluga krajnjim korisnicima na maloprodajnoj razini u tržišnom natjecanju s društvom Telecom CLM (vidjeti uvodnu izjavu 37.). Stoga je od društva Telecom CLM zahtijevao da snizi svoje cijene veleprodajnog pristupa. Zbog toga je Telecom CLM smanjio svoje ponuđene cijene veleprodajnog pristupa za više od 30 % do 29. srpnja 2011. (vidjeti uvodne izjave 39. i 40.). S obzirom na to da je nova cijena bila u skladu s prosječnim cijenama pristupa toku bitova koje prevladavaju u Španjolskoj, CMT je odobrio novu cijenu veleprodajnog pristupa od 23,70 EUR na ciljnim područjima (vidjeti uvodnu izjavu 39.).

(194) Komisija primjećuje da su nedostaci povezani s cijenom veleprodajnog pristupa riješeni u izmijenjenom ugovoru prije nego što su mogli narušiti tržišno natjecanje. Prvo, Telecom CLM smanjio je cijene veleprodajnog pristupa za više od 30 % u srpnju 2011., tj. više od godinu dana prije početka rada osnovne širokopojasne mreže u rujnu 2012. Početne visoke cijene veleprodajnog pristupa stoga nisu utjecale na tržišno natjecanje. Pristup treće strane mreži bio je moguć tek od rujna 2012., kad su snižene cijene već bile primjenjive.

(195) Komisija zaključuje da je izmijenjena cijena veleprodajnog pristupa koju je odobrio CMT bila u skladu s prosječnim objavljenim veleprodajnim cijenama koje su prevladavale u drugim konkurentnijim područjima Kraljevine Španjolske. Stoga je nova cijena veleprodajnog pristupa toku bitova koju je nudio Telecom CLM i koju je odobrio CMT bila u skladu s tržišnim uvjetima i njome je osiguran učinkovit veleprodajni pristup, čime se moguće narušavanje tržišnog natjecanja svelo na najmanju moguću mjeru.

(196) Stoga je projekt, kako je izmijenjen, ispunjavao uvjete iz Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009. povezane sa zahtjevom za omogućivanje učinkovitog veleprodajnog pristupa za treće strane i s određivanjem cijena.

5.3.7.7. Mehanizam povrata sredstava kako bi se izbjegla prekomjerna naknada

(197) Kako bi se osiguralo da odabrani ponuditelj ne ostvari prekomjernu naknadu ako potražnja za širokopojasnim pristupom u ciljnom području poraste iznad očekivanih razina, države članice trebale bi u ugovor s uspješnim ponuditeljem uključiti mehanizam obrnutog plaćanja ([68]).

([67]) Smjernice o širokopojasnim mrežama iz 2009. (bilješka 6.), točka 51. podtočka (g).
([68]) Smjernice o širokopojasnim mrežama iz 2009. (bilješka 6.), točka 51. podtočka (h).

(198) U odluci o pokretanju postupka Komisija je izrazila sumnje u to da je projekt ispunjavao uvjete iz Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009. o mehanizmu povrata sredstava kako bi se izbjegla prekomjerna naknada, tvrdeći da mjera nije bila pravilno osmišljena *ex ante* jer u početku ugovor dodijeljen društvu Telecom CLM nije sadržavao mehanizam povrata sredstava, koji je regija Kastilja-La Mancha uvela tek nakon intervencije CMT-a (vidjeti uvodnu izjavu 48. ove Odluke i uvodnu izjavu 33. odluke o pokretanju postupka).

(199) Ugovor koji je dodijeljen društvu Telecom CLM nije sadržavao mehanizam povrata sredstava. Međutim, takav je mehanizam unesen u ugovor između regije Kastilje-La Manche i društva Telecom CLM nakon istrage CMT-a i nakon što je CMT odobrio mehanizam povrata sredstava s učinkom od 1. lipnja 2012. (vidjeti uvodne izjave od 41. do 43.), odnosno prije nego što je društvo Telecom CLM počelo upravljati osnovnom širokopojasnom mrežom (vidjeti uvodnu izjavu 27.). Komisija smatra da je mehanizmom povrata sredstava unesenim u ugovor osigurano da se iznos potpore svede na najmanju moguću mjeru.

(200) Komisija stoga zaključuje da činjenica da mehanizam povrata sredstava isprva nije postojao nije mogla utjecati na tržišno natjecanje jer je mehanizam unesen u ugovor znatno prije nego što je Telecom CLM mogao ostvariti dobit od upravljanja osnovnom širokopojasnom mrežom.

(201) Stoga je projekt, kako je izmijenjen, ispunjavao i uvjete iz Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009. povezane sa zahtjevom da ugovor s korisnikom sadržava mehanizam povrata sredstava.

5.3.7.8. Zaključak o proporcionalnosti

(202) S obzirom na razmatranja u uvodnim izjavama 156. i 201. Komisija zaključuje da su predmetna državna potpora i moguće narušavanje tržišnog natjecanja ograničeni na minimum potreban u okviru mjere.

5.3.8. **Negativni učinci na tržišno natjecanje i trgovinu među državama članicama**

(203) Člankom 107. stavkom 3. točkom (c) UFEU-a zahtijeva se procjena svih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu na relevantnim proizvodnim tržištima, odnosno, u ovom slučaju, u kontekstu uvođenja osnovne širokopojasne mreže i upravljanja njome te pružanja širokopojasnih usluga, među ostalim usluge prijenosa govora putem internetskog protokola, krajnjim korisnicima na maloprodajnoj razini.

(204) S obzirom na to da su ciljna područja mjere bila „bijela” područja u smislu Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009., odnosno područja bez širokopojasnog pristupa, malo je vjerojatno da bi mjera dovela do znatnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje zbog uvođenja i rada osnovne širokopojasne mreže za koju je dodijeljena potpora na tim područjima. U ciljnim područjima nije bilo postojećih operatora širokopojasne mreže na koje bi uvođenje moglo utjecati i nijedan nije planirao uskoro uvesti mrežu na tim područjima.

(205) U teoriji se moglo dogoditi da su privatni sudionici na tržištu smanjili svoja buduća ulaganja u širokopojasne mreže u ciljnim područjima ili odlučili da neće ući na tržišta u ciljnim područjima zbog uvođenja i rada osnovne širokopojasne mreže za koju je dodijeljena potpora, ali Komisija nije primila nikakve informacije o tome.

(206) Kad je riječ o učinku na trgovinu, nijedan podatak kojim Komisija raspolaže ne upućuje na to da je mjera imala znatan negativan učinak prelijevanja na druge države članice.

5.3.9. Razmatranje pozitivnih učinaka potpore u odnosu na negativne učinke u smislu narušavanja tržišnog natjecanja i negativnih učinaka na trgovinu

(207) Pažljivo osmišljenom mjerom državne potpore trebalo bi se osigurati da je ukupna bilanca učinaka mjere pozitivna u smislu izbjegavanja učinka na trgovinske uvjete koji je negativan u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu.

(208) Mjera koju je uspostavila regija Kastilja-La Mancha pridonijela je razvoju gospodarskih djelatnosti uvođenja osnovne širokopojasne mreže i upravljanja njome u ciljnim područjima te je njome osigurana dostupnost širokopojasnih usluga za krajnje korisnike, koji prije toga nisu imali širokopojasni pristup, pri brzini preuzimanja od najmanje 2 Mbps i brzini prijenosa od najmanje 512 Kbps (vidjeti uvodnu izjavu 126.). Nadalje je osigurano da se potrošačima i poduzećima ponudi usluga prijenosa govora putem internetskog protokola (vidjeti uvodnu izjavu 126.), a značajke mreže poboljšane su dvaput, prvo povećanjem brzine preuzimanja na najmanje 5 Mbps 28. travnja 2014., a zatim na najmanje 10 Mbps 4. svibnja 2018. (vidjeti uvodnu izjavu 134.). Stoga se mjerom promicala i nastojala ostvariti teritorijalna, socijalna i gospodarska kohezija te je pridonijela postizanju cilja Digitalne agende da se do 2013. svima omogući širokopojasni pristup (vidjeti uvodnu izjavu 139.).

(209) Osim toga, s obzirom na to da je korisnik bio obvezan pružati veleprodajni pristup, mjera nije imala pozitivne učinke samo na krajnje korisnike nego i na tržišno natjecanje u ciljnim područjima.

(210) Mjerom se nadalje riješio tržišni nedostatak (vidjeti odjeljak 5.3.5.) jer se bez te potpore uvođenje širokopojasne mreže i pružanje maloprodajnih širokopojasnih usluga krajnjim korisnicima u ciljnim područjima ne bi dogodilo do trenutka kad je osnovna širokopojasna mreža za koju je dodijeljena potpora počela raditi u rujnu 2012.

(211) Mjera je bila i razmjerna (vidjeti odjeljak 5.3.7.). Osmišljena je na način da je ograničena na potrebni minimum i da su njezini mogući negativni učinci na tržišno natjecanje i trgovinu na tržištima izgradnje osnovnih širokopojasnih mreža i upravljanja njima te pružanja osnovnih širokopojasnih usluga, među ostalim usluge prijenosa govora putem internetskog protokola, krajnjim korisnicima na maloprodajnoj razini bili ograničeni. Mjera je osmišljena na način kojim se sprječava istiskivanje privatnih ulaganja, a njezini učinci ograničeni su na ciljna područja, odnosno okruge općina u regiji Kastilji-La Manchi s prosječno 35 stanovnika, u kojima krajnji korisnici nisu imali širokopojasni pristup i u koje privatni ulagači nisu namjeravali ulagati bez potpore.

(212) Komisija nije upoznata s negativnim učincima mjere koji bi mogli neopravdano utjecati na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu (vidjeti odjeljak 5.3.8.).

(213) Komisija zaključuje da je dodjela ugovora društvu Telecom CLM bila objektivno opravdana kako bi se riješio problem nedostatka dostupnosti osnovnih širokopojasnih usluga u 461 ciljnom području, tj. udaljenim okruzima brojnih općina koje su raspršene po cijeloj regiji Kastilji-La Manchi.

(214) S obzirom na prethodno navedeno i na opće značajke mjere i primijenjenih zaštitnih mjera pozitivan učinak potpore na razvoj predmetnih gospodarskih djelatnosti nadilazi sve moguće negativne učinke na tržišno natjecanje i trgovinu. Sve u svemu, mjera je bila u skladu s ciljevima članka 107. stavka 3. točke (c) UFEU-a i nije negativno utjecala na tržišno natjecanje u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu.

5.3.10. Upotreba pasivne infrastrukture DTT-a

(215) U odluci o pokretanju postupka Komisija je tvrdila da se, u skladu s načelom utvrđenim u predmetu *Deggendorf* ([69]), činjenica da Telecom CLM još nije vratio potporu koju je Komisija proglasila nespojivom s unutarnjim tržištem u predmetu SA.27408 ([70]) mora uzeti u obzir pri ocjeni spojivosti ove mjere. Komisija je smatrala da je, s obzirom na to da se odabrana ponuda društva Telecom CLM oslanjala na upotrebu postojeće mreže DTT-a koja je uvedena uz nezakonitu državnu potporu, ta nezakonita potpora vjerojatno bila odlučujuća i za dodjelu ugovora društvu Telecom CLM u ovom predmetu (vidjeti uvodnu izjavu 48. ove Odluke i uvodnu izjavu 37. odluke o pokretanju postupka).

([69]) Vidjeti bilješku 19.
([70]) Vidjeti bilješku 16.

(216) Sud je 2018. potvrdio odluku Komisije u predmetu SA.27408 ([71]). Međutim, prema informacijama koje su trenutačno dostupne Komisiji, do 18. kolovoza 2022. društvo Telecom CLM vratilo je puni iznos potpore koja je u prethodno navedenoj odluci Komisije proglašena nespojivom s unutarnjim tržištem.

(217) U svakom slučaju Komisija smatra i da nezakonita državna potpora dodijeljena i isplaćena društvu Telecom CLM za prelazak na DTT u regiji Kastilji-La Manchi nije tom društvu dala odlučujuću prednost za dodjelu ugovora u ovom predmetu. Službeni istražni postupak pokazao je da je Telecom CLM upotrebljavao samo pasivnu infrastrukturu postojeće mreže DTT-a, tj. odašiljačke centre, za uvođenje bežične osnovne širokopojasne mreže. Međutim, ta pasivna infrastruktura za zemaljsku televiziju u regiji Kastilji-La Manchi uglavnom je postojala i prije prelaska s analogne na digitalnu televiziju. Sastojala se od ukupno oko 500 odašiljačkih centara, od kojih je društvo Telecom CLM posjedovalo njih 138 (vidjeti uvodnu izjavu 33.). Telecom CLM izgradio je samo 20 dodatnih odašiljačkih centara s nezakonitom državnom potporom iz predmeta SA.27408, postao vlasnik samo šest i ponovno upotrijebio samo jedan od tih dodatnih odašiljačkih centara za osnovnu širokopojasnu mrežu u ovom predmetu (vidjeti uvodnu izjavu 33. i bilješku 15 above.). Kako bi ostvario pristup ostatku pasivne infrastrukture DTT-a, Telecom CLM morao je slijediti isti postupak kao i svaki drugi zainteresirani treći operator, odnosno dobiti pristup toj infrastrukturi od vlasnika tih odašiljačkih centara. Telecom CLM upotrijebio je nezakonitu potporu za prelazak na digitalnu zemaljsku televiziju uglavnom za opremanje postojeće pasivne infrastrukture aktivnom opremom za DTT (vidjeti uvodnu izjavu 33.). Međutim, ta aktivna oprema za DTT nije se mogla ponovno upotrijebiti za pružanje osnovnih širokopojasnih usluga. Stoga je iznos nezakonite potpore koju je Telecom CLM primio u okviru programa DTT-a u predmetu SA.27408 koji je relevantan za ovu mjeru ograničen na troškove izgradnje jednog dodatnog odašiljačkog centra u vlasništvu društva Telecom CLM koji se ponovno upotrebljava za osnovnu širokopojasnu mrežu iz ovog predmeta.

(218) Nadalje, sva postojeća infrastruktura DTT-a, uključujući dodatne odašiljačke centre izgrađene uz nezakonitu potporu, stavljena je na raspolaganje svim zainteresiranim ponuditeljima, a ne samo društvu Telecom CLM. Četiri od pet ponuditelja oslanjalo se na upotrebu postojeće mreže DTT-a (vidjeti uvodnu izjavu 21.).

(219) Uzimajući u obzir prethodno navedeno, Komisija zaključuje da nezakonita državna potpora obuhvaćena odlukom u predmetu SA.27408 koju je primio Telecom CLM nije dala odlučujuću prednost tom društvu u natječaju za dodjelu ugovora u okviru ove mjere. Stoga natječajni postupak nije bio diskriminirajući zbog nezakonite potpore iz predmeta SA.27408.

6. **ZAKLJUČAK**

(220) Komisija zaključuje da je Kraljevina Španjolska nezakonito provela mjeru u korist društva Telecom CLM protivno članku 108. stavku 3. UFEU-a. Međutim, u službenom istražnom postupku otklonjene su sumnje iznesene u odluci o pokretanju postupka od 19. srpnja 2017. u pogledu spojivosti potpore i utvrđeno je da su ispunjeni zahtjevi iz Smjernica o širokopojasnim mrežama iz 2009. Stoga je ugovor sklopljen s društvom Telecom CLM u kolovozu 2010., kako je izmijenjen, spojiv s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) UFEU-a.

DONIJELA JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Državna potpora koju je Kraljevina Španjolska provela za Telecom CLM u obliku dodjele ugovora za uspostavu bežične osnovne širokopojasne mreže i upravljanje njome u udaljenim područjima regije Kastilje-La Manche, kako je izmijenjen, spojiva je s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

([71]) Vidjeti bilješku 17.

Članak 2.

Ova je Odluka upućena Kraljevini Španjolskoj.

Sastavljeno u Bruxellesu 10. kolovoza 2023.

Za Komisiju
Margrethe VESTAGER
Članica Komisije